

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szavasos betű sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 15 filler

Nyitási díj 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 22.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József tőrcsög-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, február 6.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Katonák.
Emelni kell a pótdót.
A főrendiház kondoleál.
Kompromisszum a tisztek fizetésemelése érdekében.
Gyermekvédelmi kongresszus Aradon.
Mért nem parentálunk.
Hétköznapi jegyzetek.
Amiről beszélnek.
Pikáns pár.
B. Maár Julla meghalt.
Tárca: Alku. Irta: Fényes Samu.

Katonák.

Arad, február 5.

Van valami magyaros sirvavigadás a mi katonáink életében, sorsában és kell, hogy a világi dolgok elfogulatlan szemlélője rokonszenvvel nézze őket, e gavallér és lelkes embereket, akik az uniformis ragyogó pompája alá rejtik a bohémlelkük minden elfojtott keserűségét és szomorúságát. Mindig urnak, mindig szolgálatkészek és szeplőtlen becsületűnek kell lennie annak, akit a király vagy császár katonájává tett hajlandósága vagy végzete, a szociális nyomorúságot és emberi szomorúságot haptákba állva és megadással szalutálva kell mindig elfogadnia. Minden társadalmi osztályban él és uralkodik bizonyos kényszer, bizonyos hivatalos predesztináció, de a katonaság kényszere mindennél szigorubb és parancsolóbb. A modern katonai fegyelemben, bármily különösnek látszanék is első tekintetben, van valami a középkori monachusok aszkéziséből, hiszen a kötelező egyen-

ruha és a hallgatag celibátus is erre vallanak.

Minden társadalomban kénytelen azonfelül a katonaság bizonyos, többé-kevésbé palástolt és többé-kevésbé kitörő, de állandóan működő ellenszenvvel megküzdeni, ahogy ez a rendszer miatt lehetséges. A magyar tájon még egy tragikus vonás játszik bele a katonák végzetébe: az, hogy maga a hadsereg szervezete, rendszere egy részében nem magyar. Hála az égnek, minden poklonon és minden rendszeren keresztül diadalmaskodik az emberi egyéniség és egészen nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy a magyar hadsereg tisztikara igen magas kulturális színvonalu, igen előkelő intelligenciákkal rendelkező szervezet. Sok tudományosan képzett, önálló gondolkozásu egyénre találunk közöttük és már nevelésük, állásuk szinte parancsolólag arra készíteti őket, hogy jellemüket, akaraterejüket erősítsék és érvényesítsék.

Most, hogy az osztrák és magyar delegáció plenáris ülésén tárgyalás alá veszik a tisztek fizetésének fölemelését, ismét feléjük fordul a sajtó és a társadalom érdeklődése. Ismét sok rokonszenv és ellenszenv sugárzik feléjük, a paszomántos egyenruhák és daliás alakok felé. Akik eddig a nemzeti küzdelem viharos napjaiban kénytelen-kelletlen túrték, hogy a honmentő civiltép a haza ellenségeinek, a császár katonáinak és az idegen elnyomás eszközeinek kiáltsa ki és hirdesse őket az egész világ előtt, azokat most a szociális érdeklődés szolidaritása veszi körül. Elnémul-

tak a dühös csatakiáltások, az elemi fölhaborodások, amelyek egy-egy véres katonai affér után fölhaborogtak az egész országban és vétót kiáltottak a szoldateszka ellen. Kétségtelen dolog, hogy a katonai fegyelem és kényszer sokszor tragikus összeütközésbe sodorja az egyenruhát a modern társadalommal és kétségtelen, hogy az emberi jog és igazság szempontjából nagyon veszedelmesek ezek a lovagias vagy lovagiatlan összecsapások. De az ilyen ügyeket nem az egyének intézik el végérvényesen, törvényesen, ezek az ügyek a társadalmi előítéletek és vas-kényszerűségek rovatába tartoznak. Itt van például a párbaj. Minden gondolkozó és érző lélek elítéli, polgári és katonairók igaz és tetszetős frázisokkal szállanak sikra állandóan és eredménytelenül a páros viaskodás középkori babonája ellen.

Nem tartjuk szerencsének, már csak a forma szempontjából sem, a rajongással telített Hervének és társainak antimilitarista propagandáját, mert nem lehet és nem szabad egy társadalmi szervezet ellen törni, anélkül, hogy e szervezet gyökerét alkotó társadalom radikális megváltoztatását akarnók. Ha valahol, ebben a kérdésben a gazdasági alap minden.

Aki a hadsereget akarja egy rohammal lerontani és nem veszi észre, hogy ez a hadsereg a társadalmi láncnak egyik erős, talán legerősebb szeme, az kiváló idealista, de nagyon rossz taktikus. Hogy a mi hadseregünk nemzeti legyen, hogy a magyar fiut ne a császár, de a magyar nemzet katonájának vigyék el: ez igenis

Alku.

Irta: Fényes Samu.

Vasárnap reggel, szép, derűs vasárnap reggel. Teleszórja arannyal a Restelék udvarát, az igaz, hogy mióta világít az orcája, oda sohase szórt egyebet, mint ilyen sugarakból szótt aranyat. Az udvar, a kis házikó mind olyan szegényes, a gyopű szakadozott, a tetőzet nádja olyan süppedékes, omlós, mintha valami eső-csapzott szakáll volna.

Az öreg Restel a padkán ül az ajtó előtt, a padka is rongyos, a meszelését lemosta az eső, az előtte álló eperfának is csak a fele él már, tavaly egy villám hasította le a másik felét. Hogy az istennyila is a szegény ember fáját válogatja ki. Másat meg nem érdemes ültetni már, — a fiu, aki gondját viselné, kint van Amerikában, a katonasor elől szökött ki, hát sok időre nem térhet vissza. Addig tán a házikó is utána pusztul egészen. Kár is volna nagyon őrizni, mert az új zsellértörvény megadja a földesurnak a jogot, hogy váltságot követeljen. A nagyapja is itt született, annak a gyepűnek minden követ, a falat, a nádtetőt mind ő csinálta, most meg váltságot kérik tőle, kétannyit, amennyit az egész megér.

Hát csak pusztuljon! Annál kevesebb kedve lesz az urnak átvenni. Mert ha a zsellér nem akarja a váltságot fizetni, a földesurnak jussa van átvenni az egész fundust.

A fiu Amerikában, a leány meg — no a lány még rosszabbul. O járt fel a kastélyba a

zsellériakát ledolgozni. Az ur szemét vetett rá és az egész falu beszélte, hogy leányasszony, aki paszítára előbb hív vendéget, mint lakodalomra.

Az öreg Restel meg akarta venni a leányt, mikor megtudta, de anyja megvédte. „Ne nyuljon hozzá kelmed — hát tehet ő rula? — Osztan meg, derék ember az ur — azt mondta, bekötteti a fejét.”

— Igen ám — felelt az öreg, de az egész falu rajtuk rágódik.

— A falu! Hát tud a falu egyebet? Segíteni bezzeg nem tud — de rágódn! Rágódn bizony az irigység mián, hogy milyen jó módba csöppen a jányunk.

— Jó módba? — Ugyan milyen jó módba?

— Nem mondtam, hogy a nagyságos ur bekötteti a fejét, — ma gyün el a kérője.

— És ugyan ki légyen az?

— Varga, a kerülő.

Restel eddig türelmesen szitta üres pipáját, de ennél r szónál úgy rántotta ki az agyarából, hogy a hosszúhasu pipa leesett a kurta szárról és kettétört. Próbálta összellőgetni a cserepeit, össze is illettek, de hát pipát nem lehet drótozni, pedig kár érte. Hat esztendeje vette a turai vásáron, De szép pipa volt — akkor még kucsmás kupakja is volt — most meg cserepekre törtött . . .

De Vargát, a kerültöt soha nem szívelte, az utolsó csihés volt a faluban. Komisz ur az, aki ilyen emberrel kötteti be a Julis fejét.

— Gyönyörű vőlegény! Maga is ágról szakadt, ha eayves nem vóna a keze . . .

— Kendnek ne fájjon az ő feje, — van az uraságnak elég . . .

Restel morgott valamit, az eperfához vágta a pipacserepeket és a ruszta szarát kezdte szopogatni. Az ilyen kurta pipaszár még a legnüségesebb jószág, — még akkor is józú a harapása, mikor a pipa leszakadt már róla.

De tőprengeni se lehetett soká, mert Varga, a kerülő jött, friss virágbokrával a kalapjánál.

— Mégis csak ezér gyün hát — morgott Restel, de azt mondom, hogy kiteszem a szürét, ha üres kézzel gyün . . .

Restelné az ünneplő szoknyáját kapta magára s ura mellé ült a padkára. Türelmesen nézték, hogy bajlódik a spárgára járó kis kapuval s félvállával az eperfához dülve, lassan tömködni kezdi a pipáját.

— Hát kenek hun a pipája? — kérdi.

— A pipám? — és Restel kiveszi a szarát a szájából, körülnézegeti, mintha keresné rajta a pipát, aztán megint az agyarába dugva így szól: A pipám? — a biz eltört. De hát kendnek ugyan ki virágozta fel a kalapját?

— Mer, ugy illik ahhoz a dologhoz, akibe én járok.

Megtömkölte végre a pipáját, a kostökét barátságosan odakinálja az öregnek, akkor jut eszébe, hogy honó, nincs pipája. Hát csak összegyűri megint, a gatyája korcába dugja a sallangját és újra hozzáfog a beszédhez:

méltó és igazságos követelés, olyan jámbor óhaj, amelyet az idők járása előbb-utóbb valóra fog váltani. A magyar álmoknak különben is végzetük az már, hogy sokára teljeseznek, nagy, fekete éjszakák sötétsége után, de az is végzetük a magyar álmoknak, hogy mégis teljeseznek, mert igazak, mert muszáj teljesezniök.

Hiába, mi azt gondoljuk, hogy a magunk egyéni életét jöttünk leélni erre a világra, pedig minden idegszálunkban, minden agysejtünkben a múlt, az elődök kísértete remeg, minden akarásunk, minden elgondolásunk egy már meglévő, egy már készen talált rendnek és rendetlenségnek kínai falába verődik örökkön.

Van valami művészi, öntudatlanul parancsoló, lenyűgöző és fölemelő is abban a csodálatosan összhangzó emberi gépezetben, amelyet hadseregnek neveznek. Tetszik, vagy nem tetszik, de ez hatalmas, elemi erejű kigondolás és nagy energiák, hősiesség és lemondás forrása. Lám, éppen a napokban került az országos érdeklődés középpontjába egy kilencvenesztendő, öreg ur, akinek egész világtörténelmi jelentőségét éppen ebbe az egy szóba foglalhatjuk: tetőtől talpig katona volt. „Fejtől bokáig, ugy, uram“, — mint Hamlet barátja erősítgeti. Görgey Arturnak lelki nagysága abban áll, hogy ő mindvégig katonás keménységgel, római konoksággal viselte sorsát, a dicsőséget és a gyászt, a fővezéri méltóságot és az árulás bélyegét. Istenem, ha minden nagyképu és nagyhangú közéleti civil ilyen nagy áruló lenne, mint ez a Görgey Artur, akkor nem kellene örökösen szatírát írni, amit nem írni, a római poéta mondása szerint *difficile est*.

Harc a mandátumokért. *Budapestről* jelentik: Az országban most tudvalevőleg több kerület van ürsedésben és a parlamenti szünetet a képviselők felhasználják arra, hogy részt vegyenek a választási küzdelemben.

Ez a küzdelem nagyon érdekesnek ígérkezik *Deesen*, ahol *Gadl* István a függetlenségi párt jelöltje. *Gadl* vasárnap szándékozik prog-

rambeszédét megtartani és erre az alkalomra oda utazik *Barabás Béla*, továbbá több függetlenségi képviselő.

A kerületben alkotmánypárti jelölt is van: *Barcsay Tamás*. A függetlenségi párt ugyan *rossz* néven veszi az ő jelölését, mert szerinte ez a statuskvó megsértése. A dolgot *pártérte kezeleten* is szóvá fogják tenni.

Emelni kell a pótdadót.

„Nem használ a szemfényvesztés.“

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, február 5.

A pénzügyi bizottság ma tartott ülést, hogy a jövő heti törvényhatósági bizottsági közgyűlés napirendjére kitűzött pénzügyi természetű kérdésekben a közgyűlés dolgát megkönnyítse, eléje határozati javaslatokat terjesszen. Már legutóbbi közgyűlési tudósításunkban rámutattunk arra, hogy a tekintetes közgyűlés tagjai a pénzügyi dolgokkal vagy egyáltalán nem, vagy csak felületesen foglalkoznak. A mai pénzügyi bizottsági ülés után újból hangsúlyozzuk, hogy a városi képviselők nagyot és sulyosat vétenek, ha a város financiáit valóságos hamupipőkővé fokozzák le. Minden közgyűlésen egész csomó újabb tétellel gazdagodik Aradváros teher lapja. Két óra hosszáig tartó ülésén például a pénzügyi bizottság egyéb felett sem vitatkozott, minthogy a százazrekre rugó és folytonosan növekvő kiadásokra honnan kerítsen fedezetet. Komoly a helyzet. A pénzügyi bizottságban csupa olyan ember ül, mint az egyik bizottsági tag találóan jegyezte meg, akik az étellel közvetlen és folytonos kapcsolatban állnak s a kik tudják, hogy a polgárság milyen rettentő küzdelmet folytat a mindennapi kenyérért. A bizottság kötelességéhez híven az eléje terjesztett kérdésekre meghozta javaslatait, de a közgyűlés a javaslatok elfogadása által még nem tett eleget feladatának. *Alapos revízió alá kell vennie az egész városi pénzügyi politikát és gazdálkodást. Mert ha mostan nem,*

ugy a legközelebbi közgyűlés ismét pótdadó emelés elé lesz állítva.

Ezt a pénzügyi bizottság csak egy formázerü szavazással kerületi el ugyan, de mint *Révész Adolf* kifejtette, csak önámítás és porhintés árán. A közgyűlés nem vállalhatja a szemfényvesztő szerepet. A követelmények olyanok, hogy egy formulával, egy taktikai oldalkerüléssel elodázhatók, de kielégítésre várnak. A tanács például igen jól tudja, hogy a tisztviselők drágasági pótléka tárgyában hozott közgyűlési határozatot miért utasította vissza a miniszter. Es most, hogy ne kelljen a közgyűlés elé állania és ott szint vallania, mondván: kérünk hat százalékos pótdadó emelést, elakarja hitetni a városatyákkal, hogy ha megegyezzen ugyanolyan módon és ugyanolyan szellemben ír fel a miniszterhez s már ma elkölti azt, amit 1910 ben fog inkasszálni, a miniszter szíve meglágyul. Ez valóban szemfényvesztés, ezt csak egy szóval lehet találóan megnevezni, ez *önámítás*. Így tesz az a lump, aki elveri örökségét és folyton arra gondol, hogy majd kiegyenlíti a számadást. Kiegyenlíti: egy revolvergolyóval.

A közgyűlés ehhez az eljáráshoz segédkezet nem nyújthat. Nem ujságot mondunk azzal, hogy Arad város gazdasági helyzete elszomorító. A pénzügyi bizottságban meg van az akarat a helyzet megváltoztatására. Legalább a pénzügyi bizottság többségének mai magatartásából erre kell következtetnünk. Csak a közgyűlés is tegyen eleget köteletségének.

A bizottság üléséről a következőkben számolunk be:

Vannay Gyula tanácsos elnöklete alatt a következő bizottsági tagok vettek részt az ülésen: *Domány József, Fetter Géza, Kohn S. N., Révész Adolf, Kossuth Pál, Szabó Albert, Faragó R. ső, Szudy Elemér, Dobias József, Domonkos Lajos, Reizinger Sándor, Fodor Zsigmond, Adler Andor, Reinhart Gyula, Kilyényi János, Visy Ferenc és Angel István dr.*

(Drágasági pótlék.)

A városi tisztviselők drágasági pótlékának ügyében a miniszter tudvalevőleg nem hagyta jóvá a közgyűlés határozatát. Kitanított a leira-

— Árendába vettem az uraságtól a mo noszlai tanyát.

Egy kicsit felkapja a fejét *Restel*, de újra lesunyítja, — ne gondolja, hogy oda van az eladó szótól, — csak ennyit felel hát vártatva: — Szép darab föld, — megvan tán ötven köblös is.

— Még a hatvan! Oszti' mien föld! Dógoztam én abba, bát tudom. Nyócvan kilós buza terem abba; minden szeme mintna acélból vóna, egyik olyan, mint a másik, egyik se kisebb, se nagyobb. Nincs olyan föld hét hártárba.

— Van biz abba szikes is, — morog az öreg.

— Mán hogy szikes? nincsen abba egy kőrömfeketényi szik se, de még egy mákszemre való se.

— Fene nagy sárfészek! — szolt bele ismét.

— Mán hogy sárfészek! Parádés hintóval lehet arra járni, menyasszonyt lehet arra vinni, olyan száraz ut az, enni lehetne rula, olyan tiszta.

— Nehéz a megmunkálása, ha ugy megerezkedik kicsinyég, szalonás nagyon.

— Mán hogy az szalonás! Oyan, mint a hamu, mint a sült kolompér, olyan parázs föld az. Osztan meg három pár ökör is jár hozzá az árendába.

— Oszti az árendát miből fizeti kend?

— Az aratásból. — mindössze kétszáz pengő. Ennyi megterem azon még ugarba is.

Már erre mégis csak barátságosabb arcot

vág az öreg. Azért: a tanyáért az az árenda nem is pénz.

— Osztan hazugság nélkül van ez?

— Ha kelmed nem hiszi, bizonysgom is van rula. Itt a kontraktus.

Varga ányujtja neki az írást. *Restel* vé gigtópogatja, mint az új bankót, kifele, befelé forgatja.

E biz kontraktus, — szép kontraktus, — tán biz ficskarius csinálta.

— Biz azt ficskarius. Csak nem írja alá a nagyságos ur a jegyző ákombákomját. Oszti tiz esztendőre szol, tiz egymás után következő esztendőkre. Így van benne a kontraktusba, — szol Varga és belebök az ujjával.

— Tiz esztendő? Már mér nem tizenkettő?

— Mindegy a, — akár telket veszek, mire lejár az árenda — olyan kicsi, meg olyan nagy darab az a föld.

— Föld, föld! mindenféle van! No meg hogy kicsi az árenda! De ha ennyit se ad az isten, azt se lehet fizetni!

— Mán attul nem félek, nincs hja az én dógomnak egyébe, csak asszony kellene a házhó.

— A bizony kell az ilyen gazdasághó, — szolt meg az asszony.

— Hajszen ép abba a járatba vónék itt is.

— Mán mint náunk?

— Kenteknél bizony, ha a kenteké az a szép lány ott a pítvarban.

— Az a mienk vóna, de kend akár az apja lehetne annak a fiatal cselédnek, — szolt gonoszul az öreg *Restel*. Bántotta a dolog. Ennyit nem várt, — egy egész tanyát, ha árendába is! És ezt az ő lánya szerzi meg és ép ennek a csihés embernek, az utolsóknak a faluban! Legalább kellett magát.

De Vargát is marni kezdte a dolog. Hogy a földet ócsárolta, annak még örült, legalább módja van dicsekedni véle, — de hogy már az ő személyét kezd pizkolni, a mivel szó ami szó, kevés a dicsekedni való, mégis bántotta a máját.

— Mán mint az apja! Mán hogy mondok mihamar az apja lehetek valakinek, olyik felercedél mihamar szaporodik, de nagyon is hamarosan.

— Mán Varga szomszéd elég derék ember még, szolt közbe *Restel*nek békítőleg, telik még tüle egyéb is.

Az öreg *Restel* is belátta, hogy jobb lesz nem pengetni ezt a hurt. A labija zsebébe tette a pipaszárt, mert a szó kellett rágni.

— Jaj szomszéd, — a szomszéd megszólítás már a juhászokdás jele volt, — amit Varga is megértett, mert most már le mert ülni arra a kis náromlábu székre, amit az asszony megtöülgetve eléje tett.

— Jaj szomszéd, szolt *Restel*, nehéz ám az öreg embernek egyetlen gyökerét elveszteni, tudja, hogy a fiu Amerikában, vénségünkre ki visel ránk gondot, meg ezt a viskót is, meg a...

tában a közgyűlést arra, hogy a szükséges ötvenkétezer koronát törvénynek megfelelően állítsa be a költségvetésbe, mert azt nem tűri, hogy már most adósságot csináljon a város olyan jövedelemre, amely csak 1910-ben lesz a kezébe.

Vannay tanácsnok a bizottságnak azt a tanácsot adta, hogy a közgyűléssel irasson fel újra a miniszterhez, ugyanolyan szellemben, mint azt már egyszer megtette, mert más fedezetet nem tud a már megszavazott pótlék előteremtésére, mint a kölcsönt.

Révész Adolf volt az első felszólaló, aki nem járult hozzá Vannay prozódiumához.

(Súlyos terhek.)

A drágasági pótlék — ugymond — tekintetbe véve a mai helyzetet, oly rendes tételvé válik a városi budgetnek, amely a tisztviselői fizetések rendszeres és gyökeres rendezéséig állandóan fog szerepelni. Helytelen lenne tehát ezt egy jövő költségvetés rovására már ma kölcsön képében teherként beállítani. A tisztviselők fizetés egyik járulékát kölcsönrel fedeznünk nem szabad. Ismeretes az álláspontja a drágasági pótlék kérdésében. A múltban is állást foglalt a pótlék ellen, noha némely oldalról terrorizálni akarták őt a közgyűlésen. Az olyan megjegyzések, hogy — az Acsevnél is van drágasági pótlék, vagy, hogy miért nem ellenzte a választások előtt — őt meggyőződésében meg nem ingathatják. Ahhoz a kisebbséghez tartozott, mely a pótléket nem szavazta meg. Ámde ma változott helyzettel áll szemben a közgyűlés többségének akarata előtt meghajlik. A fedezet módjára azonban azért nem fogadja el az elnöki javaslatot, mert nem tartja összeférhetőnek a pénzügyi bizottság méltóságával, hogy számfényvesztő módjára önmagát, a közgyűlést és a nagyközönséget ámtsa, annak szemébe port hintsen. Meg kell a gyermeket a maga nevére nevezni s meg kell mondani a közgyűlésnek, hogy a drágasági pótlék fedezésére a pótlékot fel kell emelni. Ha a közgyűlés elhatározta, hogy tisztviselői helyzetén könnyíteni akar, akkor tegye azt a megfelelő módon és eszközökkel. A miniszter másodszer is vissza fogja utasítani a felterjesztést, ha abban ugyanazt mondja majd a közgyűlés, mint a mit már egyszer tudomására

hozta. Indítványozza, hogy a pótlék megfelelő emelését javasolja a bizottság a közgyűlésnek. Szudy Elemér és Fodor Zsigmond Révész felfogását osztják és indítványát elfogadták.

Faragó Rezső az elnök javaslatát tartja észíratéknak és egyenesnek. Ha a bizottság a drágasági pótlékkal kapcsolatban pótlék emelést hoz javaslatba, akkor a közgyűlés többségének felfogását ismerve, előre megmondhatja, hogy azt elfogják vetni. Azt hiszi, hogy a városi háztartás elvelvel nem ellenkezik egy olyan jövedelemnek előre való kiadása, melyért a város már valami ellenszolgáltatást adott. A drágasági pótlék hitelével megterhelhető az Acsevné 1910-ben esedékes pótléka.

Kilényi János főszámvéve utal arra, hogy a miniszter Hódmezővásárhely, Nagyvárad és Szekesfehervár tizenháromezer határozatát jóváhagyta.

Szavazás után a többség Révész Adolf indítványát fogadta el.

(Pang az építőipar.)

Az aradi építő iparosok szövetsége azzal a kérelemmel fordul a közgyűléshez, hogy a lebontott épületek után fentartott községi adót engedje el.

A szövetség kérelmét az aradi kereskedelmi és iparkamara, továbbá az aradi ipartestület is pártfogásába ajánlja a közgyűlésnek. A kérvényben a szövetség az építési kedv fokozását s ezzel kapcsolatban az építő anyagok nagyobb forgalmát és négyezer iparos család boldogulását várja az adó elengedésétől.

Vannay tanácsnok csak elvben pártolja a kérelmet, de ellenzi annak teljesítését, mert a város költségvetése tizen gyezer korona károsodást szenvedne. Kéri, hogy a napirendről vegyék le a kérdést.

Reizinger Sándor kelt védelmére a szövetség indokolt kérelmének. Hosszabban fejtegette az építő ipar pangásának okait s megrajzolta azokat a következményeket, melyeket az adóelengedés szülni fog. A tanácsnok pénzügyi aggodalmait tulzottnak mondotta, mert legfeljebb száz koronára tehető az a látszólagos veszteség, mely a várost éri, amely azonban fogyasztási adó és kövezetvám révén az építkezés fellendültekor százszorosan megtérül. Ha a lebontott házak helyén új épül és ez nem

viseli a régi ház adóterhet, akkor a belvárosban csupa új, modern és egészséges lakás lesz s a város intenzíven fog fejlődni. Már ezáltal is megtakarít óriási költségeket, melyek a kültek beépítésénél a közigazgatás és közrendészet címén keletkeznek. Kéri, hogy a házrak által támasztott nehézségek mellé most ne fűzzék hozzá a pénzügyi aggodalmakat. A házraknak nincs mit tartaniuk attól, ha házuk mellé egy új épül, mert akkor az ő házuk értéke is növekszik. A városnak kára nem lesz ha az adót elengedi, mert négyezer építő iparos család boldogulását segíti elő.

Reinhart Gyula és Kilényi János pártoló felszólalása után a bizottság elhatározta, hogy a közgyűlésnek a kérelem teljesítését hozza javaslatba.

A közsegélyezésről alkotott szabályrendelet elkészült s azt a bizottság elfogadásra ajánlja.

Faragó Rezső a 11-ik szakaszt, amely a kintornázást továbbra is életben tartja, törölni kérte. Továbbá azt ajánlotta, hogy a szabályrendelet ne tegyen különbséget inség és szerződött munka között, a munkabéreket illetőleg. A szegénytelen intézmény életbe léptetése előtt pedig Győr városát, ahol az intézmény már funkcionál, tartja megkérdőjelezendőnek.

A bizottság mellőzte Faragó indítványát.

(Arad az adóreform ellen.)

Ismertetük lapunkban Vannay tanácsnoknak Wekerle Sándor pénzügyminiszter adóreform tervezetével szemben készített munkálatait, melynek vezető gondolata az, hogy az új törvény a várost sok jövedelmétől fosztaná meg s így a tervezet ellen állást kell foglalni.

Reinhart Gyula az Aradon lakó országgyűlési képviselők közbelépését tartja kiemelendőnek.

Vannay tanácsnok a képviselőházhoz felirat küldését hozta javaslatba.

Faragó Rezső a főváros által ez ügyben megindított akcióhoz való csatlakozást látja célravezetőnek, mert a miniszter tervezetével szemben megnyilatkozó elégedetlenségnek külső formájában is hatalmas erőt kell elárulnia.

A bizottság végül Révész Adolf indítványára úgy határozott, hogy megvárja a főváros akciójának folytatását s addig a kérdést nem tárgyalja.

Steiner József indítványára a közgyűlés megbizta a tanácsot, hogy a kátya, pezsgő és ásványvizre kivethető adó kérdését tanulmányozza. A tanács elkészült javaslatával, mely szerint csak az ásványvizre akar adót kivetni. A kátya állami monopólium, adóval sújtani nem lehet, a pezsgőadó nem hajtana jövedelmet, mert az állam annnyival kevesebb jutalékat utalna át a fogyasztási adóból.

Adler Andor kérte a bizottságot, hogy az ásványvizadót ne honosítsa meg, mert ezáltal a belföldi víz teljesen leszorulna a piacra a külföldi verseny mellett.

A bizottság azt javasolja, hogy az egész kérdést vegyék le a napirendről.

EGYESULETI ELET.

(*) Közgyűlés. Az aradi Meteor kerékpárklub holnap csütörtökön tartja tizenegyedik évi rendes közgyűlését.

(*) Az aradi kereskedelmi nyugdíjgyesület közgyűlése a „Magyar vas- és összes kereskedelmi alkalmazottak, vas- és fémipari tisztviselők nyugdíjgyesülete” aradi fiókjá február 9-én, vasárnap délután 11 órakor, az aradi „Kereskedők Köre” nagytermében tartja rendes közgyűlését. A közgyűlésre a fiókegyesület tagjait, ugyancsak Arad város összes kereskedőit és kereskedelmi alkalmazottait, valamint mind

Varga diadalmasan nézett szét, — most fogja kivágni a legsúlyosabb argumentumot.

— Telik minden abból az árendából, — mérünk kenteknek majd tíz köből kétszerest, nyolc köből gabonát, tizenöt kila sőt. Jó lesz?

— Hát a tiszta buza? Csak kell az anyjuknak egy-egy kendőre, meg nekem is egy csizmára való néha.

— No hát legyen a kétszeres helyett buza tíz köből.

— Mán a buza mindég tizenkét köből, szólt Rastei határozottan.

— Annyit mér a Hudákéknak is a vejők, szólt bele az asszony.

— No hát isten neki, legyen hát tizenkét köből a tiszta buza! Mán csak lássa be ked-med, hogy nem vagyok kupcihér.

— Hát tizenkét köből buza, oszt tíz köből kétszeres...

De már erre fölugrott Varga.

— A kétszeres a buza helyébe jár.

— Mán mint a buza helyébe? — Hát az ember már az ur napját se ünneplje egy kis kalácscaal. Vegye kend a kontraktusát, nem adom a lányom.

— De hisz a kontraktus a kettőnk nevére szól. Hites neje szül. Rastei Juliánna, szólt Varga a szerződés illető helyére bökve az újával.

— Mit nekem a kontraktus! Látni sem akarom. Menjen kend másúvé lánynézőbe.

— Ej no, gazduram, szólt engesztelve

Varga, hiszen nem a világ az a hat köből kétszeres...

— Nem hat köből mondtam.

— No hát nyolc köből.

— Nem nyolcát mondtam.

— Isten neki, itt a tíz köből és parolára nyujtotta a kezé: Rastei fele.

Rastei megbánta már, hogy csak annyit kér, a felesége felnyitva hát így szólt:

— Tízet mondtam anyjuk?

— Annyit la.

— Hát a kolompérral mi lesz?

Varga sietni szeretett volna, mer attól félt, hogy micél tovább tart az alku, annál több kérésre jut az öregnek az eszébe. Azért hát készséggel szólt:

— Egy vékás földet adok krumplic alá, fel is szántatom, még az ültetni valót is én adom hozzá. No jó lesz?

Rastei egy kissé beleszédült, mert ő csak félvékás földet akart kérni. Nagy zavarába hát belecsapott a tenyerébe.

— De erről is kontraktus legyék!

— Láss. Majd déután megcsináljuk a nőtáriusnál.

Megállapodtak. Varga elégedetten hazament.

Rasteiné meglegedve tipegett körül.

— Mond am én, hogy jó ur az uraság, oszt az a Varga se olyan kupcihér.

— Varga? A fene egye meg! szólt morogva Rastei, — piszok, csúhos, mi segítjük jó módba, oszt még alkuszik. Maj megadzem még hónap azt a kontraktust...

azokat, a kik a kereskedelmi nyugdíj-ügy iránt érdeklődnek, ezennel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés a fiókegyesület 1907. évi működéséről és pénzügyi forgalmáról. 3. Tisztújítás. 4. Indítványok. (A közgyűlésen csak oly indítványok tárgyalhatók, amelyek a közgyűlést három nappal megelőzően az elnökségnél bejelentettek. Arad, 1908. február 3 án. Kneffel Lajos, elnök. Faragó Rezső, titkár.

A főrendiház kondoleál.

Fuzió a levegőben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 5.

A főrendiház ki akarja köszörülni a magyar parlamentarizmus jó izlésén ejtett csorbát. Holnapi ülésén megdöbbenését fogja kifejezni a portugáliai események felett és megbizna az elnökséget, hogy intézzen részvét-táviratot a portugál szenatushoz.

A magyar politikában talán ez a legérdekesebb esemény, hacsak Tiszáék és az alkotmánypárt fuzióját nem tekintjük annak. Ez azonban ügyiátszik csak kombináció, noha egyes politikai körökben élénken kommentálják.

Mai távirataink:

A főrendiház kondoleál.

Budapesti tudósítónk jelenti: Józan politikai körökben nagy visszatetszést szült az a körülmény, hogy Návay alelnök Ugron Gábor fenyegetődzéseinek engedve nem parentálta el a portugál királyt. Ezt a dolgot holnap legalább fele részben reparálni fogják. Ugyanis a főrendiház holnap ülést tart, melyben Desseffy Aurél gróf elnök mindjárt az ülés elején meg fog emlékezni a portugál királygyilkosságról és indítványozni fogja, hogy a főrendiház fejezze ki megdöbbenését a borzasztó merénylet fölött és bizza meg az elnökséget, hogy részvét-táviratot intézzen a portugál szenatushoz.

Tegnap a képviselőház folyosóján híre járt, hogy a kormányt nagyon bántja az el nem parentálás dolga és hogy a kormány mindenképen reparálni akarja az ügyet. Hogy miképpen, azt egyelőre nem árulták el. Annyi bizonyos, hogy a külföldi parlamentek egyértelmű és méltó részvét-kifejezése mellett a mi parlamentünk viselkedése legalább is furcsa színben tűnik fel.

Tiszáék az alkotmánypártban.

Ugy látszik, hogy a volt szabadelvű párt és az alkotmánypárt közeledésének híre mégis csak igaz, dacára annak, hogy az alkotmánypárt hivatalos lapja cáfolni igyekszik. Értesülésünk szerint ugyanis Nagy Ferenc legtüzesebb szószólója a hatvanhetes elemek egyesülésének és alig van valaki az alkotmánypártban, aki ne látná szívesen ennek a tervnek sikerülését. Érdekes, hogy Tisza István tegnap több heti tartózkodásra Budapestre érkezett. Fővárosi tartózkodása állítólag összefüggésben van a fuzió-tervekkel.

Egy volt szabadelvű párii képviselő a fuzió hírekkel szemben a következő nyilatkozatot tette:

— Fuzió-hírek keringenek. A szabadelvű párttal, ami nincs. Igaz, hogy a volt szabadelvű párt tagjai politikától teljesen mentes társaságot alakítottak, de ez a társaság, ép-

pen a politikától való izoláltsága miatt, nem képviselhet politikai alakulatot. Hogy a társaság tagjai a társaságon kívül politizálnak, ez természetes. És így vizsgálván őket, megállapítjuk, hogy a volt szabadelvű tábor tagjai két vezér körül csoportosulnak. Az egyik, a nagyobb csoport Tisza István grófot, a másik Lukács Lászlót vallja vezérének. A két vezér, a politika legfőbb elveiben találkozik egymással. A legfőbb elv: a jogfolytonosság helyreállítása, ami a két vezér szerint jelentő Deák Ferenc alkotásának restitúálását. Egy a két vezér iránya abban is, hogy restitúálandó a szabadelvű irányzat, mert egységesítő, tömörítő erő csak a szabadelvűségben van és más politikai irány a gazdasági, a politikai és felekezeti életet apró parcellákra tagolja. A két vezér és tábora közt az egyetlen ék: a választói jog. Tisza István gróf ellenzi a választói jognak olyan kiterjesztését, aminőt a magyar kormány a trónbeszéd útján kilátásba hozott. Lukács László teljesen akceptálja a választói jog kiterjesztésének ama mértékét, aminőt, tudomása szerint a kormány a képviselőház elé terjeszt. Van köztük eltérés másban is. Tisza István gróf még ma sem látja elérkezettnek az időt „egy becsületes 67 es politika” számára. Lukács László ellenben veszedelemnek tartja a késlekedést és hivatkozik magának Tisza István grófnak a szabadelvű párkör feloszlása napján tartott beszédjére, amelyben a szabadelvű párt vezére szinte utasításnak adta, hogy akik képviselőségre pályáznak, ahhoz a párthoz csatlakozzanak, amelyik a párt hagyományaihoz legközelebb áll. Siessenek a 67-es alap védelmére.

Nincs tehát semmi ok a kételkedésre abban, hogy a Lukács László vezérégét elismerő szabadelvűek egy részével az alkotmánypárt egy része összekötötést tart fenn. De a fuzió: ma még Jeruzsálem. Amitől Makó tudvalevően nagyon messze van.

Általában így nyilatkoznak a volt szabadelvűpárt többi tagjai is, de egyes politikai körökben még mindig tartja magát a fuzióról szóló hír.

A magyar delegációból.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság egyesült négyes albizottsága ma délelőtt 10 órakor Zichy Tivadar gróf elnöki-ével ülést tartott.

Hoitsy Pál előadó részletesen ismerteti a megszállott területeken lévő csapatok kiadásait és bevételeit az 1908. évre vonatkozó előirányzatát. Bemutatja továbbá Bosznia és Hercegovina közigazgatásának az 1904. és 1905. évről szóló számszámadásait. Végül ismerteti Bosznia és Hercegovina közigazgatásának az 1908. évre szóló költségvetését, amely körülbelül négy millió korona emelkedést mutat fel a kiadások terén. Ennek megfelelőleg emelkednek a bevételek is, úgy hogy maga a mérleg 45 241 korona felesleggel van előirányozva. Kéri ennek tudomásul vételét.

Zichy Miklós gróf kifogásolja, hogy a Boszniában elhelyezett csapatoknak körülbelül kétharmadrésze magyar csapatokból áll. Ezek illetményüket nem Magyarországon költik el és így az ország egyrészt a felemelt kvóta, másrészt ezen csapatoknak Magyarország területén kívül való elhelyezése által kétszeres károkat szenved.

Hoitsy Pál előadó felvilágosításként jelenti, hogy a tavalyi és tavalyelőtti delegációban a csapatoknak ezt az elhelyezését kifogásolta és hogy ennek folytán történtek is intézkedések, amelyek ezt az arányt Magyarország

előnyére részben megváltoztatták. Tavaly 22 magyar zászlóalj volt Bosznia és Hercegovinában, ma pedig csak 18 van.

Több felszólalás nem lévén, az elnök az általános vitát bezárja. Áttérve a részletes tárgyalásra, az albizottság a részleteket is az idevonatkozó határozatokkal együtt elfogadta.

A magyar delegáció holnap tartja első plenáris ülését, amelyen a külügyi jelentésekkel foglalkozik.

Gyermekvédelmi kongresszus Aradon.

Értekezlet a főispán lakásán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 5.

Eilen Key, a svéd író, századunkról azt mondja, hogy ez: a gyermek évszázada. Felfedezték végre, hogy az apró emberké, akik az utca sarában élnek le ártatlanságuk idejét a sarat, mely lábukhoz tapadt, magukkal viszik ifjúságukba, oly erőt képviselnek, amely számottévo tényező az állam, a nemzet, a társadalom életében.

Kitűdött végre, hogy a gyermek kimentő azoknak az életviszonyoknak hatása alól amelyek belőle törőn-öltelést nevelnek. Ezt a feladatot elsősorban az államnak kell teljesítenie. Az ő érdeke, hogy az ifju bűnösök száma, mely még tavaly is felülmulta a tízenkétezeret, állandóan csökkenjen, mert ahány ifjút ment meg a börtöntől, annyit ad vissza a becsületes életnek.

Az állam azonban úgy látszik nem elég gazdag, hogy ezt a feladatát teljesítse. A társadalmat hívja segítségül, mely eddig is szétforgácselve, különböző jótékonyági egyesületekben elég tekintélyes pénzt áldozott a gyermekvédelem céljaira, szerveztlenségénél fogva nem ért el eredményt.

Az utolsó két esztendőben Edelsheim Gyulai Lipót gróf neimes ambicójának köszönhető az a tisztelet érdemlő haladás, mely a gyermekvédelem terén tapasztalható.

A társadalom tudatában ma már benne él a gyermekvédő ligának altruisztikus eszméje. A tavaly rendezett gyermeknap oly összeget eredményezett, amely arra bátorítja a ligát, hogy a gyermekvédelem rendszeres kiépítéséhez lészen hozzá.

Mert az állam által épített és fenntartott gyermek menhelyek nem töltik ki azt az egész keretet, melyben a mentési akciónak el kell helyezkednie.

A menhelyeken kívül igen sok ekszigenclája van annak a folyamatnak, mely az alkohol áldozatául esett apának és anyának csavargó csemetéjéből tisztességes iparost és kereskedőt nevel.

A rendszerbeöntés, az egy célt szolgáló eszközök összhangba hozatala, ezek alapjául szolgáló idea terjesztésének hatásossá tétele, egyszóval az egész akció formába öntése teszi feladatát annak az országos kongresszusnak, melyet ebben az esztendőben a Gyermekvédő Liga fog rendezni és megtartani.

Ezen a kongresszuson fog teljes fenségében kibontakozni a maga számtalan és érdekes részleteivel az a nagyszerű munkaprogram, melyet a Jövő érdekében a Jelen megakar valószínűsíteni.

Ez az országos gyűlés népszerűsíti majd azt a nagyszerű ideát, amelynek rövidre foglalt tartalma az, hogy a tenger vízceppjében a só

Lisszabonban a hadügyminisztert meggyilkolták.

Lisszabon, január 5. Az a hír, hogy a hadügyminiszter ellen merényletet követtek el, nem felel meg a valóságnak.

(Udvari gyász.)

A portugál király meggyilkoltatása következtében a bécsi udvar néhány ünnepséget elhalasztott, most pedig hivatalosan megállapították, meddig tart majd az udvari gyász.

Az udvari bulletin, amely ma jelent meg a hivatalos lapban, így szól:

Néhai I. Károly Portugália királya O Felsegeért legfelső rendeletre az udvari gyász péntektől, 1908. február 7-től kezdve tizenhat napon át és pedig tiz napon át a mély és hat napon át a kisebb gyász fog viseltetni. Néhai Lajos Fülöp Portugália trónörököse, Braganza hercege ő királyi felsegeért az udvari gyász péntektől, 1908. február 7-től kezdve nyolc napon át, néhai I. Károly Portugália királya O Felsegeért elrendelt udvari gyászszal egyidejűleg fog viseltetni.

Az udvari gyász tehát a királyért e hó 23-ig, a trónörökösért pedig e hó 15-ig tart.

Pétervár, febr. 5. A császári udvar a portugál király és trónörökös halála alkalmából huszonnégy napig gyászt tart.

Hétköznapi jegyzetek.

★

= A dadák és a nép. Alfonz király csecsemő fiát, az assurial herceget a napokban választották el a dadájától. Nagy öröm ez a spanyolok királyának, a dicsőségesen uralkodó dinasztjának, de elsősorban a dadának, akit nemcsak busás ajándékokkal halmoztak el, hanem az eddig követelt szokáshoz híven, még az arcképét is megfestetik és a képet az alcazari kastély, dadák számára fentartott képgyűjteményében helyezik el. Bezzeg a nép, amely a dadák után elsősorban táplálója a spanyol királyoknak, nem részesül e kitüntetésben, miután az ő számára nincsen galléria. Az igaz, hogy a dadák sokkal jobb helyzetben vannak: ő tőlük rövid idő múlva elválasztják a királyokat, a nép ellenben nem igen részesül ebben a szerencsében.

*

⊙ Az állami tisztviselők mozgalma. Az állami tisztviselők kissé különösen viseelkednek. Fizetésemelést akarnak azon az alapon, hogy a tisztek fizetését felemelik. Elvégre ehhez semmi közük. Vagy azt hiszik talán, hogy a tisztek szintén állami alkalmazottak? Ó, mily tévedés! Magyarországnak kevés, nagyon kevés köze van a hadsereghez.

*

+ Csöcselék tempó. Franciaországban a polgári lapok felháborodással tárgyalják Boni-Castellane grófnak Sagan herceggel szemben követett eljárását. A gróf ur tudvalevőleg szembe köpte a herceget és ezt a tettét csöcselék-tempónak bélyegzik. Kár, nagyon kár emiatt felháborodni, hiszen Boni de Castellane gróf se háborodik fel, ha a „csöcselék” arisztokrata allűröket fittogtat.

*

□ Megcsalt férjek. Lenox Felicián, egy bordeauxi férj kellemetlen helyzetbe került. Tetten érte a feleségét a szeretőjével és nagy felindulásában, ott a helyszínén meghalt. Ez

a dráma bizonyára óvatosságra fogja inteni a megcsalt férjeket, hogy ezentul ne érjék tetten a hűtlen asszonyt. Ez két okból is jó lesz: először nem üti meg őket szél, másodszor nem tudják meg, hogy meg vannak csaltva.

fi kolléga.

Carmelini (a tanácshoz, Révész Adolfnak a pénzügyi bizottságban tartott mai beszéde után): Üdvözlöm önöket kollégurak. Rendezzünk közös személyvesztést a város javára. Eddig ugye a város javára rendezték.

Kompromisszum a tisztek fizetésemelése érdekében

A javaslat a plenárus ülés elé kerül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 5.

A katonatisztek fizetésemelési ügyében budapesti tudósítónk az alábbiakat jelent:

Minden kuruckodás, meliverdesés és fogadkozás dacára a katonatisztek fizetésemelésének kérdése a magyar delegáció plenáris tanácskozása elé is odakerül. A hadügyi albizottság tegnap esti ülésén arról volt a vita — hivatalos tudósítás gondosan nem ad róla hírt — vajjon az Okolicsányi-Sághy-féle határozati javaslatot egész terjedelmében beveggyék-e a jelentésbe, vagy csak említést tegyeren róla. Wekerle miniszterelnök legatott kapacitálása aztán kivitte, hogy az indítvány egész szövegében odakerül a teljes ülés elé, amelynek tehát nyílt állást kell foglalnia a kérdésben. Mivel pedig a kormány is, a magyar delegáció is nagy felháborodással tiltakoznak az osztrák erőszakoskodás ellen s kijelentették, hogy ezidőszert szó sem lehet arról, hogy a tiszti fizetések emeléséhez hozzájáruljanak, több mint valószínű, hogy — meg fogják szavazni az osztrák kívánságot. A magyar delegáció függetlenségi párti tagjainak egy része különben azt kívánja, hogyha az osztrák delegáció plenáris ülésben a tiszti fizetések rendezése dolgában határozatot hoz, napolják el a magyar delegáció üléseit mindaddig, míg az osztrák delegáció nem vonta vissza határozatát. Ha ezt az indítványt nem fogadják el, úgy a függetlenségi párti delegátusok hazautaznak, ami által a magyar delegáció határozatképtelenné válik. Így esetleg mozgalmás kis ülésezés fog most bekövetkezni, kivül: ha tekintetbe vesszük, hogy Aerenthal szombati beszéde miatt is nagy vita indult meg a magyar delegációban.

Bécsből jelentik: A tiszti fizetések emelése nagyon foglalkoztatja most az itteni politikai köröket. Buvian báró közös pénzügyminiszter tegnap este tanácskozást folytatott Fuchs dr.-ral, az osztrák delegáció elnökével a delegáció hadügyi albizottsága hangulatának kipuhatólására. Az osztrák delegáció tagjai közül sokan reménykednek, hogy a fizetésemelés kérdésében kompromisszum fog létrejönni. Biznak abban, hogy Magyarország méltányolni fogja azon szempontokat, amelyek az osztrák delegációt a tisztek érdekében vezették. Fuchs dr., a delegáció elnöke is abban reménykedik, hogy sikerülni fog e kérdésben egyöntetű megállapodásra jutni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: A vetélytárs. (A bérlet.)
Péntek: Veér Judit rózsája. (színmű. Diszlokádás Asztalos Sándor emlékére. (B bérlet.)
Szombat: Varázskeringő. operett. (C bérlet.)

A vetélytárs.

(Színmű 4 felvonásban. Írták: Kistemaekers és Eugone Delard. Fordította: Huszár Imre. Bemutató előadás.)

A Brizeux nyomán járó Kistemaekers ma bemutatott darabjához társszerzőt vett maga mellé az ismeretlen Delard személyében. A már ismert Oszton című darabja után meglehetősen állapítani, hogy A vetélytárs problematikus beállítás, a bonyodalom és befejezés Kistemaekers műve: a darab szellemes paradoxonjait átengedjük Delard urnak, aki ezen a téren Kistemaekers méltó társának bizonyult, mert a mély filozófiájú író művét csillogó felszínességekkel vitte közelebb a könnyebb stílust kedvelők gondolkodásához.

A vetélytárs nem iránydarab. Nem akar nevelni, problémája nem egy tantétel igazolása, nem provokál igazának bizonyításával evolúciót, egyszerűen rámutat egy igazságra, mely itt lüktet a mindennapi életben, megérik akár hányszor, mindig és sokakkal. Az introdukción egyforma, a folytatás ugyanolyan, éppen csak a kifejlődés lehet más, az életben sablonosabb mint ebben a darabban, de így szebb és hogy szebb, ez nem az élet, hanem Kistemaekers érdeme.

Brizeux André szenilális szobrász szeretőjévé teszi De Mortagnes Simonet, nevelőapjának leányát. A viszonyból egy kis leány származik. Brizeux új szereiméért és a gyermekért ott hagyja feleségét, aki rajongásig szereti az urát. Husz hónap múlva Brizeux, testben, lélekben megtörve tér vissza feleségéhez, visszasírja régi boldogságát, elveszett nyugalmát és alkotó zenijét, mely a szakítás óta cserbenhagyta. Visszatér az asszonyhoz, mert a kis gyermek, aki Simonehoz fűzte, meghalt. Ez volt a vetélytárs, aki eltávolította André-t a szerető hivatól és ennek a halála után jött visszakönyörögni az eltaszított boldogságot. Jane, André hitvese, lemond az újból felejárlott boldogságról, más utat jelöl ki André jövőendő életére. André térjen vissza Simonehoz, a gyermekét gyászoló anyához, akit André tett mártírrá.

Ez a befejezés teszi nagyon értékesé a ma bemutatott darabot. Ez szakítás a sablonnal, melyet a legtöbb író még akkor is elfogad, ha az hazug és megtevesztő.

A darab sikere nem volt méltó a színmű értékéhez. Az előadás sok fogyatékoságot mutatott, ami egyszerűen a bukás veszélyével fenyegette az értékes színművet. A főszereplők Keszler (Brizeux), Keszlerné (Jane) és Harmath Józsa (Simon), bár minden igyekezetükkel a sikerért küzdöttek, bátást nem tudtak elérni. Harmath Józsa gyengének bizonyult ehhez az erősen dramai szerephez. Keszler és Kápolnai Juliska a szavalásnak egész arzenálját vitték színpadra, hátborzongató hatásokat váltva ki a közönségből. A főszereplőkkel ellentétben az epizodisták valósággal brilliroztak. Szendreyt nagyszerű Ligneul bárójáért nyílt színen is megtapsolták, Várnay (De Mortagnes) és Dolly (Pontecroyx) brilliáns alakításokkal lepték meg a közönséget.

A szép darabot nagyon gondos rendezésben mutatták be.

H. G.

* A vig niebelungok premíerje. Vasárnap érdekes premíer lesz a színházban. Strausz Oszkár nagyhatású operettjét, Wagner Richard Niebelung gyűrűjének paródiáját, A vig niebe-

lungok at mutatják be. Az operettre, amelyben az egész énekes személyzet részvesz, már nagyban folynak a próbák. Vasárnap délután Martos Ferenc és Huszka Jenő bájos operettje, a *Bob herceg* kerül színre. A címszerepét Sz. Rontay Boriska játssza.

* Asztalos Sándor emlékezete. Pénteken, a hó 7 én a színházban Asztalos Sándor emlékeztére díszelőadást rendez az igazgatóság. Ez alkalommal színre kerül Lampert Géza sikert aratott kuruc színűve, a *Veér Judit rózsája*. A szereposztás elközlöng.

* Uránia színház. Piroška és a farkas remek mozgókép nagy hatást mint sem bizonyítja jobban, mint a számos levél, melyben kéri az Uránia igazgatóságát, hogy a pompás képet még pár napig műsoron tartsa. Az Uránia színház készséggel tesz eleget ennek a kérésnek és a nagyszerű mozgóképet még két napig műsoron tartja. Az Uránia mostani műsora nagy hatást keltett a publikumban, változatosságával és érdekességével. Csupa olyan kép, mely csak gyönyörűséget, szerez a közönségnek és az Uránia színház páratlan agilitása mellett szól.

Amiről beszélnek.

A kapukulcs.

I.

Felment bennünket az olvasó attól, hogy hosszabban elmondjuk: mit jelent egy fiatal garçon-embernél a kapukulcs. Hihetetlen nagy szabadságnak a szimbóluma ez. Nem látja maga előtt a házmestert, akiről még a legjobb lelkű halandók sem állíthatják, hogy a szeretetreméltó férfiak közé tartoznak. Nem fizet kapupénzt. Az embernek jobban fáj az az öt vagy tíz krajcár, mintha husz forintot pezsgőre költ: meg kell fizetni a belépési jogot oda, ahol drága pénzért húzódik meg évnegyedről évnegyedre. Valóságos küszöbadó. Ezek azonban nagyjából prózai dolgok. A költői oldala a kapukulcsnak... no, ez már a történethez tartozik.

II.

Van Aradon egy szeretetreméltó fiatal ügyvéd. Annyi nálunk a fiatal ügyvéd, hogy bátran elhallgathatjuk a nevét, még így sem fogják önként a személyazonosságát megállapítani. Egy esztendeig ő volt a város legboldogabb polgárainak egyike. Kapukulcsa volt. Akkor jött haza, amikor neki tetszett. Nem csengetett, nem ácsorgott a kapu előtt s nem hallgatta soha a házmester papucsainak fogvacogató csoszogását. Vigan, füttyörészve ment haza mindig: azzal se törődött, ha a kaput olykor nyitva is hagyta.

A háziurnak azonban ez a kedélyes hazajöve tel nem tetszett. Annál kevésbé, mert úgy találta, hogy egy kapukulcsnál ketten is jönnek be az ő palotájába. A másik pedig a fiatal ügyvédnek se nem barátja, se nem ismerőse. Hogy ki ő, az mellesleg. Annyi bizonyos, hogy szépen tud mosolyogni és női szabónál varratja a kosztümjeit.

III.

A háziur erkölcsös férfiú s ezért a múlt hetekben kellő időpontot talált arra, hogy mélységesen felhaborodjék.

— Kérem, doktor ur! Ön éjszakánként nyitva felejtja a kaput. Ezzel utat nyit az én házamba a tolvajoknak. Azonkívül mielőtt bejön, hol ezt, hol azt előre szokta bocsájtani. Mindezeknél fogva elveszem öntől a kapukulcsot.

A szót — amint a regények mondják — cett követte.

Az ügyvéd ur egy-két napig csak kibirta, hogy a házmester tárja ki előtte a kaput. Végül azonban beleunt a rossz ujtásba. Követelte vissza a kapukulcsot. — Nem kapta.

IV.

Mire való a bíróság, ha nem arra, hogy az ember minden rendű és rangu boldogságát elősegítse. A fiatal ur tehát a járásbírósághoz fordult, hogy kényszerítse a házigazdat a kapukulcs visszaadására. Neki a foglakozása megkívánja, hogy éjjel-nappal feljárhassanak hozzá a — kliensei.

A bíró megkérdezte a tegnapi tárgyaláson a panaszoszt:

— Igaz, hogy ön nyitva szokta hagyni a kaput?

— Nem.

— Igaz, hogy ön finom topánkák és selyem-suhogások kíséretében is szokott hazamenni?

Az ügyvéd ur mélyen elpirult. De férfini büszkeségét nem akarta megalázni.

— Ez igaz! Huszennyolc éves vagyok.

— Bocsánat, ezt nem kérdeztem, — felelte a bíró, aki nem akarta fokozni a tárgyalás izgalmait.

V.

Az ötödik fejezetben már a csattanóról kell gondoskodnunk. A bíró elrendelte a bizonyítást arra, vajjon az ügyvéd csakugyan nyitva szokta-e hagyni a kaput.

— De ki fog emellett tanuskodni? — nevetett győzelemittasan a fiatalember.

— A tanukat ön szolgáltatta. Azokat idézzük be tanuknak, akikkel kegyed érintkezett, amikor nem egyedül tért a hajlékába. Sziveskedjék neveiket és címeiket bemondani.

VI.

Az olvasót becsaptuk. Mert a csattanó csak most jön. A bíró feljegyezte a neveket és a címeiket és a papirost az iratok helyett, a zsebébe tette. Azután odament a panaszoszhoz:

— Látja, — mire nem jó egy ártatlan kapukulcs?

HIREK.

A bűnös Arad.

— Egy év statisztikája. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 5.

A rendőrség bűnügyi osztálya most készült el a múlt esztendő hamisítatlan tükrével. Kiadta ennek a sokat bűnöző városnak bűnügyi statisztikáját, melyből megtudjuk, hogy Aradon naponta átlag kilenc bűnügy kerül feljelentésre és elintézésre. A város területén előfordult 2927 bűnügy harmadrészt a városias jellegű sűfiksúma, a lopás teszi. A rendőrség bűnügyi osztályának tapasztalata szerint a nagyobb bűnügyek tettesei rendszerint idegenből idejött gonosztevők, akiket azonban csak egyszer kísér szerencse sikamlós utja kon.

Hogy milyen mértékben pusztít az alkohol, azt a 205 testisértes esete mutatja. A sikkasztók társasága is elég tekintélyesen van képviselve a kimutatásban, amennyiben 158 sikkasztásban kellett 1907-ben nyomozást indítani. A nagyvárosi élet nem teszi az embert elég óvatossá és hogy könnyen sikerül őt felfangos módon becsapni, bizonyítja az, hogy 164 csalási eset került a rendőrség elé. A többi bűnösségi kategória kisebb-nagyobb tételekkel bizonyít emellett, hogy milyen nehéz dolog egy olyan nagy város közbiztonságára ügyelni, mint Arad.

Az új bűnvádi perrendtartás életbeléptetése óta, a bűnügyi rendőrség feladata megszokszorozódott, a mit az alábbi kimutatás igazol.

Az ügyforgalom 1900-ban 1911. 1907-ben már 2866 ügy darabot ölel fel. A nyolc év alatt összesen 19578 darab került elintézés alá.

Előállítottak: 1900-ban 80 férfit, 23 nőt, köröztek 7 egyént, 1907-ben 295 férfit, 77

rőt és köröztek 20 egyént. Nyolc év alatt 2316 egyén állott mint feljelentett a bűnügyi rendőrségen.

Aradváros rendőrségének létszáma ma 116, akik a 19529 katasztrális holdnyi területen fekvő város személy- és vagyonbiztonságára vigyáznak.

Ha a számoknak ez a nagyságát tekintjük, a munkát komolyan mérlegelni tudó része a közönségnek bizonyára túl teszi magát azon a lekicsinylésen, amely oly előszeretettel minden ódlumot a rendőrségre hárit.

Az aradi rendőrség tőle telhetőleg igyekszik betölteni nehéz hivatását, noha létszáma aránylag csekély.

Mindenesetre számolni kell a törvényhatósági bizottságnak a város rohamos fejlődésével, a lakosság gyarapodásával s ennek arányában növelni, szélesíteni kell a közigazgatásban fontos szerepet játszó rendőrséget, nehogy az, önhibáján kívül, kötelessége pontos teljesítésében, erő híján megakaszassék.

— **Kegyelem a halálraítélteknek.** *Becsből* jelentik: Egy, az udvarhoz közel álló személyiség nyilatkozatát kolportálják, a mely szól arról, hogy a király a császári uralmának 60-ik évfordulójára való tekintettel a halálos ítéleteket kegyelemmel büntetésre fogja átváltoztatni.

— **Makó fizet.** *Makóról* jelentik: Makó város pénztárába a tegnapi nap folyamán annyi pénz folyt be, hogy az összes hivatalnokokat, munkásokat és szállítókat kifizethették. A törvényhatóság csütörtökre gyűlést hívott egybe, hogy Makónak saját alapjából kölcsönt engedélyezzen. Több lap állítása Makó város fizetési képtelenségét illetőleg, helytelen. Ma már minden rendben van. Makó város közönsége nevében *Návay* Lajos képviselőházi alelnököt a Széchenyi lakomán mondott beszédeért *Farkas* polgármester meleghangú táviratban üdvözölte.

— **Hunyady József jubileuma.** Ma délután a színház igazgatói terdjében a színügyi bizottság kiküldöttei, *Lócs* Rzsó gazdasági tanácsnok, *Lukácsy* Lajos, a színtársulat tagjai és a sajtó képviselői rendező bizottsággá alakultak, hogy Hunyady József jubileumát előkészítsék. Az ünnepséget február 18-án tartják meg a színházban. Színre kerül a *Helyreasszony*, *Koda Elek* népszínműve. Előadás előtt *Varjassy* Lajos polgármester, a város, *Delli* Lajos a társulat és végül a sajtó nevében fognak üdvözölni és az emléktárgyakat átadni. Előadás után a Központi-szálloda éttermében a művész tisztelői és barátjai közös vacsorára gyűlnek össze. Az előadásra, melyet bérletszűnetben tartanak, meghívókkal lehet majd jegyet váltani. A meghívókat a napokban küldi szét a rendező-bizottság.

— **Krivány szabadlábán.** *Krivány* János, akinek neve mellé immár nem szükséges ismertető jelzőt tennünk, ma délben hagyta el az ügyészség fogházát. A vádtanácsnak a szabadlábára helyezésre vonatkozó végzését délelőtt tíz órakor kézbesítették *Dezsöfi* fogházfelügyelőnek, a ki nyomban intézkedett *Krivány* szabadon bocsátása iránt. *Krivány* kiszabadulását főleg ügyvédje, *Kertész* Miksa dr. fáradozásainak köszönheti, aki napokig buzgózkodott azon, hogy *Krivány* német más véleményre bírja. *Krivány* előbb még megebédelt és megköszönte a kórházban és a fogházban iránta tanúsított jóakaratot, azután vig kedélylyel távozott. Arra a kérdésre, hogy most hova megy, azt válaszolta, hogy első utja öreg szüleihez vezet. Azután pedig nejét keresi fel, akivel

ép úgy van megalkotva, mint magában a nagy Océánban.

A gyermek lelkében él a jövő társadalmának a reménye, lelkiismerete és gondolkodása, min'ahogy bimbóban sárkózik el a buja színű rózsának minden szinpomája.

Ezt a kongresszust készíti elő egy értekezlet, melyet Károlyi Gyula gróf főispán lakásán fognak ma megtartani az ő elnöklésével.

A kongresszuson jelen lesz *Edelsheim Gyulai* Lipót gróf, az országos gyermekvédő liga elnöke és *Ruffy Pál* az állami gyermekmenhelyek országos felügyelője is.

Nincs kizárva, hogy a kongresszus keretében fogják letenni az *Aradváros által építendő gyermekórák* alapkövét is.

Meghalt a János.

Az aradi cigányköltő.

Arad, február 5.

Nem valami vig mesterség funerátornak lenni. Soha nem létezett érdemeknek nehéz krokodilkönyvek közt való emlegetése: ez az, amitől minden jóra való újságírótnak libabőrös lesz még a szára is. Most azonban nem nagy férfuról, nem fejedelemről van szó, csak egy egyszerű cigányról, aki született, hegedült és meghalt. Ez meglehetősen közönséges karriér egy cigánynál és mégis, amikor a Jánosról esik szó, meg kell állapodni kicsinyeg a gyalult fakoporsó mellett. A János tudniillik szegről végről testvérünk volt nekünk, akik a magunk cigánysorán hegedü nélkül cigánykodjuk végig az életet. A János költő volt. Verseket írt, hazafias verseket, amelyekben a németet szidta és vámháborúval fenyegette meg Ausztriát. Sőt mi több: szerelmes nótákat is szerkesztett Gyurkovics János, a Gyurkovics-dinasztia legöregebb sarja, aki ime, egy lucskos februári reggelen elment oda, ahol nincs záróra és ahol a legbarnább cigányoknak is bodrosfejű angyalkák muzsikálnak.

Még a nemzeti küzdelem ideje alatt történt, hogy egy elseje körüli éjszakán néhányan, nehéz aggodalommal küzdő újságírók, a haza sorsa fölötti bánatunkat egy két pohár sápadt, szénsavas borba fojtottuk. A *Puci*, — isten nyngosztalja az őreget, — kuruc-nótákat fújt a tárogatóján, mi meg hallgattuk. Március fele járt az idő, kora tavaszi éjszakák sejtelmes hangulataival volt tele a lelkünk. János azonban nem volt emberismerő, ő azt hitte, hogy azért vagyunk szomorúak, mert nagyon jól mulatunk. Jött tehát és odahajolt a fülemhez:

— Instálom, nagyságos szerkesztő ur, adnék valamit.

— Mit, János?

És János, a sok vihart látott János vérbőru' t arccal, izzadó homlokkal, dadogva adott a kezembe két kis darab papírt. Egy noteszből való voltak és apró betűkkel verseket vetett reájuk János, a maga vastag, dülledőzött betűivel. Két ennivalóan naiv versike volt: egy hazafias, meg egy szerelmes. Hanem a ritmusa, a ríme kitűnő volt mindkettőnek. A cigányfűl érzékenysége kitűnően pótolta a poétika ismeretét.

— Jól van János, ki fogom szerkeszteni.

János talboldog volt. De mikor másnap este találkoztam vele, görbén és ellenséges szemmel nézett reám. Kisült, hogy azért, mert belejavítottam a versbe. A János szerint: elrontottam a verset.

Hát aki ilyen érzékeny, az igazi költő. Egy költő halt meg itt az éjjel... És holnap, mikor az Angyal-utcából megindul a Gyurkovics János temetési menete, megint elföldelnek egy darab poézist ebből a szürke világból. És a János halálában van még más szomorúság is. Ha meghalt volna tavasszal, kikisérték volna szép hegedűszóval, síró brácsával. De János télen halt meg és az ő halálának legnagyobb tragikumája, hogy rezes banda fogja ki-

kisérni a temetőbe őt, aki férfiakat rikatott a hegedűjével. Rezesbandáért nem volt érdemes meghalni, János.

De hát ilyen a poéták sorsa. János pedig poéta volt.

—zab.

A дума szerencséje.

Az orosz дума ülésén tegnap ismét botrányok voltak. Csak nincs szerencséje a dumának, hiába mondja a közmondás, hogy: дума hat's glück.

Mért nem parentálunk?

Ugron, az erélyes.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 5.

A portugál királygyilkosság felett a magyar képviselőház e maradt részvétnyilvánításának érdekes előzményei csak most kerülnek nyilvánosságra.

Návay Lajos, a képviselőház alelnöke már a Nemzeti Kaszinóban tartott Széchenyi banketten kijelentette, hogy mivel ő fog másnap *Justh* helyett elnökölni, az elnöki székéből indítványozni fogja, hogy fejezze ki a képviselőház részvétét. *Andrássy* Gyula gróf, az új belügy miniszter, aki a lakomán jelen volt, ezt tudomásul vette. *Wekerle* miniszterelnök azonban már ez alkalommal kijelentette, hogy ő a me-renyletéről diplomáciai uton nem értesült.

Midőn másnap reggel tíz órakor *Návay* a Ház elnöki szobájában megjelent, magához hívatta *Dessewffy* Arisztid elnöki tanácsost, hogy vele a részvétnyilvánítás alakjáról tanácskozzék. Míg *Návay* a fogalmazással volt elfoglalva, bejött az elnöki szobába *Okolicsányi* László képviselő, aki egy privát ügyben óhajtott az elnökkel beszélni. Mikor látta, hogy *Návay* miről tárgyal *Dessewffy*vel, a legkomolyabban kérte az elnököt, hogy mondjon le erről, mert a függetlenségi párt a kondoleálás kérdésében *ellentétes álláspontot foglal el*.

Návay azt felelte, hogy a részvét legelemlőbb követelménye emberi érzésünknek, mire *Okolicsányi* kijelentette, hogy közli az ügyet *Ugronnal*. *Ugron* Gábor csakhamar megjelent az elnöki szobában és a legnagyobb izgatottsággal a következőket mondotta:

— Én, mint a függetlenségi párt alelnöke, a legerélyesebben tiltakozom minden részvétnyilvánítás ellen. Mi sorban beszélni fogunk, én leszek az első felszólaló s én még bizonyos tartózkodással fogok beszélni, az utánam felszólaló többi függetlenségi párti képviselő és a disszidensek azonban sokkal erősebben fognak beszélni, hogy megakadályozzák a részvétnyilvánítást azért a portugál királyért, aki *Franco* személyében egy *Fejérváryt* ültetett a miniszteri székbe, aki a korona gyémántjait zálogházba csapta és országának alkotmányát lábba tiporta.

Návay azonban előbb a miniszterelnökkel akart tanácskozni, mielőtt döntést hozott volna ez ügyben. Időközben megérkezett *Hammersberg* László képviselő, akinek *Návay* megmutatta a részvétnyilatkozat fogalmazványát is, a melyet *Hammersberg* ajánlatára némiképp módosított. *Wekerle*, mivel nem kapott hivatalos értesítést, nem akarja a dolgot erőszakolni s arra utalt, hogy hasonló eset történt a toszkánai nagyherceg elhunytával is, amikor a magyar törvényhozás szintén nem fejezte ki részvétét.

Ez az elmaradt kondoleálás története.

Pikáns pör egy főpap ellen.

A barátság következményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 5.

Érdekes keresetet adtak be egy felvidéki katolikus megyéspüspök ellen a budapesti V. ker. járásbíróshoz. Egy urinó nyakláncát és csipkés zsebkezdőjét követeli vissza a főpaptól, aki e holmikát békés uton nem volt hajlandó visszaadni.

A per előzményei a kereset szerint a következők:

A P. S. püspök kerületébe tartozó egyik egyházközség lelkészét éveken keresztül gyengéd barátság fűzte a faluban lakó egy előkelő, fiatal özvegyasszonyhoz. A szerelmes pap teljesen az asszony befolyása alatt állott, aki tüzes magyar nő léte papját a pánszlávok ellen izgatta. A hitközség nagyrészt tótajku hívei ekkor elmentek a püspökhöz és arra kérték, kényszerítse papjukat, hogy szakítson az asszonnyal.

A püspök magához hívatta a lelkészt és tudatta vele a hívek kérését. Ez azonban kijelentette, hogy neki kötelezettségei vannak az illető hölgygel szemben, akivel nem szakíthat anélkül, hogy megfelelő anyagi kárpótlással ne enyhítse a válás fájdalmait. A püspök azzal nyugtatta meg, hogy ő fog az asszonynak harmincezer korona végkielégítést adni. A lelkész közölte ezt az urnóval, aki örömmel vette tudomásul a püspök gavalléros ígéretét és Budapestre költözött, ahol csinos lakást rendezett be.

Az urnó egy ideig várt a pénzre, majd több sürgető levelet küldött a püspöknek, akitől azonban még választ sem kapott. Midőn a főpap egy izben Budapestben a Császárfürdőben tartózkodott, az asszony két csinos barátnéjával együtt felkereste. A püspök a három hölgyet nagyon barátságosan fogadta és ismételte előttük az asszony előtt tett kijelentését, hogy az teljesen nyugodt lehet, mert ő megtartja ígéretét. Azután másra terelődött a beszélgetés, csupa érdektelen tárgyra, a társaság azonban igen jól elszórakozott.

A főpapnak különösen megtetszett az egyik hölgy, H. S., aki iránt igen melegen érdeklődött és valóságos udvarolt neki. Társalgás közben a püspök levette a hölgy nyakán levő aranyláncot és azt mondotta, hogy a lánc igen vékony a nagy medallionhoz, amelyből egy kő is hiányzik. Hagyja tehát nála a láncot, majd egy szép követ foglaltat bele és egy Madonna képet is ad hozzá.

Az urhölgy nevetett, mert azt hitte, hogy a főpap tréfál és amikor távozni készült, kérte, adja vissza a láncot. A püspök azt válaszolta, hogy előbb kijavíttatja és azután vissza fogja adni, ha eljön érte a hölgy, de — egyedül. A szép asszony ingerülten rántotta elő csipke-zsebkezdőjét és megfenyegette vele a főpapot, aki azonban a kendőcskét is kikapta a kezéből és azt is magánál tartotta. Az urhölgy kissé sértődve távozott.

Néhány hétig várta vissza az asszony a nyakláncot és csipkekezdőt, de hiába. Ekkor előbb levélben, majd ügyvéd útján felszólította a püspököt a tárgyak visszaadására, ez azonban nem vezetett eredményre, mire az asszony ügyvédje útján a főpap ellen, a budapesti V. ker. járásbíróshoz keresetet adott be, amelyben a fent leírt módon adja elő a történeteket és a püspöknél lefolyt jelenetet így írja le:

— A püspök a maga részéről egyre folytatta az ostromló magatartást és az ékszer visszaadására irányuló többszöri unszolásomra

kijelentette, hogy a láncot és a kendőt csak úgy adja vissza, ha személyesen jövök el értük, társaság nélkül. Alperes ezen ajánlatát nem fogadtam el.

A járásbíróság a pikáns ügyet január huszonkilencedikén tárgyalta. A püspök tagadta a keresetben előadottakat, amire a bíró elrendelte a tanúk kihallgatását és e célból a tárgyalást elnapolta.

A felperes urnő H. S. postai tisztviselő, aki ellen fegyelmi eljárás van folyamatban. Egy hírlapíró, aki összefüggést látott a püspök elleni per és a fegyelmi eljárás között, kérdésközlött a postaigazgatóságnál, igaz-e, hogy az urhölgy fegyelmi vizsgálat alatt áll, az igazgatóság azonban minden felvilágosítást megtagadott.

B. Maár Julia meghalt.

A aradi színház gyásza.

Arad, február 5.

Bácsné Maár Julia, az aradi Nemzeti Színháznak a múlt évben nyugalomba vonult művésznője ma hosszas szenvedés után meghalt. Évekig volt kedvence az aradi közönségnek, amely megbecsülte benne kiváló kvalitásait, színpadra termeltségét. Művésznő volt a szó igaz nemes értelmében és művészetének javát az aradi közönség előtt mutatta be. Harminchárom éves színészkedésének javarészt Aradon töltötte, ez idő alatt érzésben, szeretetben, valósággal összenőtt az aradi publikummal, melynek nemcsak mint színésznő volt változatlanul kedvence, hanem a társadalmi életben is szeretetet tudott magának biztosítani.

A művésznő 1907. március 23-án bucsuzott az aradi színpadtól, hogy végleg visszavonuljon a színészetből. Erre az elhatározásra részint előrehaladott kora, részint betegsége készítette. Arad társadalmi, amely mindenkor nagyrabecsülte a hivatott művésznőt, nyugalomba vonulása alkalmából nagyszabású ünnepségben részesítette. A város sem zárkózott el érdemeinek méltatásától. A színházi bizottság évi hatszáz korona segílyt szavazott meg neki.

Utolsó szerepében, a *Rosenkrantz és Gildenstern című darab* Kienbornjában lépett fel és olyan nemes páthosszal, olyan finom művészettel játszott, mint színészkedésének fénykorában. Nem a szokásos keretek között, hanem a szeretet, tisztelet és nagyrabecsülés spontán megnyilatkozásával vett búcsút B. Maár Julia az aradi közönségtől, amely az ünnepélyes alkalomra színültig megtöltötte a színházat és zajos ovációban részesítette a művésznőt. Ajándékokkal is elhalmozták, pályatársai pedig szintén meleg ünnepségben részesítették.

Bácsné zokogva köszönte meg az ovációt és hogy utoljára legördült a függöny, zokogó szívvel hagyta el régi diadalainak színhelyét. Visszavonult Petőfi utcai otthonába, megtörtén, betegesen és ágybafeküdt, hogy fel se keljen többé. Kinos betegség győzött, amely teljesen megbénította. De a kínzó betegség talán nem bántotta annyira, mint az, hogy el kellett vonulnia a színpadtól, hogy nem élhetett többé művészetének, amely egész valóját betöltötte. Részint talán ez is vitte a sírba B. Maár Juliát. Hatvanegy éves volt. Egy nemes lélek, egy igazi tehetség távozott vele az élők sorából.

Temetése pénteken lesz. A színtársulat kezdi a temetést, amely méltó lesz az elhunytéhoz. A gyászháznál az énekkar több gyászdalt fog énekelni és a bucsuzató beszédet Horthy Sándor mondja. A koporsót azután a színházhoz viszik, ahol Hunyady József bu-

csuztatja el Bácsné Maár Juliát. Innen viszik ki örök pihenőre a művésznőt, aki sok kellemes órát szentelt életében az aradi közönségnek és pályatársainak.

A dinasztikus érzés.

Portugáliából érkezett hírek szerint a királygyilkosság megerősítette a dinasztikus érzést a népben. Bizonyos azonban, hogy az uralkodók nem fognak ehhez a módhoz fordulni, a dinasztikus érzés megerősítésére.

A lisszaboni királygyilkosság.

Franco eltűnt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 5.

Lisszabon csöndes. Nem a gyász, hanem inkább a statárium csöndje ez. A királyi tetemek ravatalon fekszenek és az új kormány tetemre hívja az egész ország antidinasztikus érzelmű polgárait, mert erősen meg vannak győződve, hogy a királygyilkosságot nem anarkisták, hanem republikánusok követték el. A mai nap érdekessége az, hogy Franco volt miniszterelnök nyomtalanul eltűnt. Valószínűleg Németországba menekült a népdűhe elől.

Mai távirataink:

(Kik a gyilkosok?)

Madridból jelentik: Kettőnek a Lisszabonban agyonlőtt királygyilkosok közül a személyazonosságát egészen biztosan megállapították. Az egyik az ismételt emlgetett Balca Manuel, a másik Alfredo Lu-Dacosta pénztáros. Az előbbi lőtte agyon állítólag a királyt, az utóbbi a trónörökösöt. A harmadik agyonlőtt királygyilkos személyiségéről még most sem tudnak semmit. Lisszabonban a haditörvényszék háromszáz embert letartóztatott. Többeket közülök, így sok tisztet, katonát és hírlapírókat állítólag agyonlövetnek.

(Kegyelem a zendülőknek.)

Az El Mundo jelenti Lisszabonból: Bár látszólag nyugodt volt a lakosság, mégis nyugtalanság jelei is észrevehetőek. Katonaság és hadihajók intervenciójától tartanak. A republikánusok a miniszterelnököt népszerűtlenné akarták tenni, amennyiben emlékeztetnek arra, hogy *Ferreira Amaral* a „Vasco de Gamma” hajón előfordult zendülés okozóinak és résztvevőinek megígérte a megkegyelmezést és ebbeli ígéretét nem tartotta meg. Hír szerint Manuel király első aktusa amnesztiarendelet lesz.

(A miniszterelnök nyilatkozata.)

A Heraldo jelenti Lisszabonból: Ferreira Amaral miniszterelnök egy intervju-ban kijelentette, hogy a kormányt azért vette át, mert megakarja nyugtatni a kedélyeket s újra normális állapotokat akar teremteni. Ha forradalom kitörése lehetséges lett volna is, az elkövetett bűntett ezt megakadályozta. A miniszterelnök javasolja, hogy az új választások áprilisban legyenek.

Madridból jelentik: Amaral miniszterelnök meg fogja engedni a Franco által betiltott lapoknak, hogy újra megjelenjenek. A sajtó általában kiemeli, hogy az új portugál király az államtanácshoz intézett szavaival helyrehozza az eddigi tévedéseket és a kiengesztelés politikáját követi.

(Katonák lázadása.)

Berlinből jelentik: A Voss. Ztg lisszaboni levelezőjétől következő, a cenzura által visszatartott és így elkésve érkezett táviratot kapta:

Szombaton a tizenhatodik gyalogezred közelében heves lövöldözést hallottam. Oránként legalább hatvan lövést számlálhattam. Kevéssel rá az első tüzezred közvetlen közelében még tartósabb lövöldözést hallottam. Több mint 50 lövést különböztethettem meg. Szavahihető forrásból hire jár, hogy az említett két ezred mindegyike megtagadta a kivonulást és fel-lázadt. A helyzet sokkal veszedelmesebb, mint ahogy azt külföldre jelenteni engedik.

Berlinből jelentik: Lisszaboni utólagos jelentésekből csak most derül ki, hogy a szombati események után a katonák több palotabivaltárokat megsebesítettek. A lisszaboni anarkisták azt állítják, hogy a merénylet a köztársasági párt műve volt.

(Frankó és a királyné.)

Lisszabon, február 5. A város külső képén egyáltalában nem vehető észre a gyász. Az utcákon nagy ritkán akad egy-egy gyászlobogó, még a középületeken sem bocsátották mindenütt félárbóca a zászlókat. Ugy tervezték, hogy csütörtökön közszemlére állítják a király és a trónörökös holttestét, később azonban e tervtől elállottak.

Több távirat közölte már, hogy az özvegy királyné és Franco volt miniszterelnök között milyen izgatott jelenet folyt le közvetlenül a gyilkosság után. Újabb hír szerint ez a jelenet a következőképpen történt:

Vasárnap este Franco miniszterelnök, miután II. Manuel király azon proklamációja, amely őt hivatalos állásában meghagyta, megjelent, a királyi palotába ment, ahol Amália királyné kihallgatáson fogadta. Franco így szólt a királynéhez:

— Hígyje el Felség, hogy én e pillanatban életemnek legnagyobb fájdalmát érzem.

A királyné nagy izgatottsággal válaszolt:

— Ön az oka mindazoknak a rettenetes dolgoknak, amelyek történtek és nem értem, hogy mer Ön egyáltalában beszélni.

Franco zavartan igazolni igyekezett magát, de a királyné könyekben tört ki és elhagyta a termet. Erre Franco minisztertanácsot hívott össze, amelyen elhatározta az egész kabinet lemondását.

Lisszabon, február 5. Franco volt miniszterelnök a mai nap folyamán eltűnt. Tegnap még a királyi palotában volt, ahonnan lejegyzetelkor sirva távozott és azóta nem látták.

Lisszabon, február 5. Hírlik, hogy az új kabinet visszavonja a Franco kormány által kibocsátott rendeleteket.

(Amália perel.)

Madrid, jan 5. Lisszabonból jelentik, hogy a meggyilkolt király öt millió frank erejéig volt egy angol társaságnál biztosítva. A társaság most megtagadta az összeg kifizetését, mivel a király nem természetes halállal halt meg. A királyné megbizta a főudvarmestert, hogy perrel lépjen fel a társaság ellen.

(Merényiethir a hadügyminiszterrel.)

Madrid, február 5. Elterjedt hírek szerint, amelyeket még nem erősítettek meg,

már alig várja, hogy találkozzék és vele öt percre egyedül lehessen, hogy a köztük levő félreértéseket eloszlathassa. A hírlapírókra igen haragszik, szerinte az összes aradi újságírókat lapátra hányva tűzbe kellene vetni, hogy ott elpusztuljanak. Mi nem kívánunk ilyen rosszat Kri-vány Jánosnak, noha talán inkább megérdemelné.

— A D. M. K. E. milliól. Szegedről jelentik: A Dalmagyarszági Magyar Közművelődési Egyesület elnöki állása jelenleg üresedésben van. Eöször *Károlyi* Imre grófot kiálták meg a díszes állással, most pedig *Széchenyi* László grófnak ajánlják fel és azt remélik, hogy ha *Széchenyi* gróf vállalja az elnökséget, akkor neje, *Wanderbill* Gladys millióiból bőkezűen fog juttatni az egyesületnek is.

— Halálozások. *Oprea* Péterné szül. Vojanszu Mária negyvennyolc éves korában elhunyt.

Ozv. *Innocent* Viktorné szül. Schvoy Ludovika ötvennyolc éves korában meghalt. Az elhunyt urnóben *Innocent* Ferenc festőművész sógorátját gyászolja.

Gyurkovits János zenész harminchárom éves korában meghalt.

— A belga király liaisonja. Párisból jelentik: *II. Lipót* belga király mostanában állandó alakja a francia fővárosnak, ahol ugyszólva, naponta felkeresi *Clemenceau* miniszterelnököt és *Caillaux* minisztert. Látogatásainak célja az, hogy mi módon juttathatna több pénzt kedvesnek, *Vaughan* bárónénak és miképen vonhatná el vagyonát örökösétől. A király legutóbb gavalléros bevásárlásokat eszközölt kedvese számára, akinek megvette a *Valloncourt*-kastélyt. A kastély mesés áráról fogalmat szerezhethet az, aki tudja, hogy csak a legutóbbi renoválása másfél millió frankba került. A király a kastélyt és a körülötte elterülő kétszáz holdas gyönyörű parkot a báróné nevére iratta. A kastély kétemeletes épület, minden emeleti szobája XVI. Lajos korabeli pompás butorizzattal van ellátva. *Vaughan* bárónénak azonban nem tetszik a mostani berendezés és az egész kastélyt újra fogja berendezni.

— Letartóztatott sztrájkolók. *Grácból* táv-íratózzák: Az itteni *Styria* kerékpárgyár munkásai néhány nap óta sztrájkolnak. A gyár vezetősége új munkásokat szerződtetett, akik ma munkába állottak. Emiatt a sztrájkolók között verekedés támadt, amelybe a rendőrség is beavatkozott. Sokan megsebesültek és számos letartóztatás történt. A gyár igazgatósága elhatározta, hogy az összes munkásokat kizárja.

— Botrány a dumában. *Pétervdr*-ről jelentik: A дума mai ülésén újabb botrányok voltak. *Puriskevics* a jobbpárt nevében hevesen tiltakozott a szociálisták és a munkáscsoportbeliek tüntető távozása ellen a portugál királygyilkosság kihirdetése alkalmával. *Puriskevics*et, miután többször éles kifejezéseket használt, az elnök többször rendreutasította, ami percekig tartó botrányt okozott.

— A szerb trónörökös balesete. *Belgrádból* jelentik: *György* szerb trónörökös vadászat közben súlyos baleset érte. Kétszövű fegyvere rosszul funkcionált, mire azt egy fához verte. A fegyver mindkét csőve elsült és a trónörökös a lábán megsebesült. A hivatalos jelentés szerint a fegyver visszalökő ereje következtében sebesült meg a trónörökös, valószínű azonban, hogy az egyik golyó a lábát furta keresztül. *György* herceg állapota súlyos, de nem veszélyes.

— Carmellini humoros estélye. A csudás ügyességű bűvészkirály, *Carmellini* e hó 7 ikén, pénteken este humoros estélyt rendez a Központi Szálló éttermében. Az estélyen csupa kacagtató programszám kerül bemutatásra, s akik *Carmellini*

nagyszerű humorát ismerik, bizonyára nem fogják elmulasztani, hogy a humoros estélyen megjelenjenek.

— Elveszett a Központi Szállóban tartott Máv. dalestélyen három esernyő. A becsületes megtaláló kéri, tegye le az esernyőt a szálloda portásánál.

— Aktuális emberek. Ily című rovatunkban a közelmúltban *Hertelendy* Ferenczel, az új totemegyei főispánnal foglalkoztunk. A eikkirő azonban politikai pályájának ismertetése során egy tévedésből *Hertelendy* László volt képviselővel tévesztette össze, amit ezennel helyreigazítunk.

— Új drogueria. *Hanzl* Nestor, a helybéli *Vojtek* és *Weisz* cég több éven át volt első segédje a *Weitzer* János-utca 2. szám alatt egy modernül berendezett drogueriát nyitott. Erre vonatkozó hirdetését mai számunkban közöljük s felhívjuk reá olvasóink figyelmét.

— Ha a gyermekek köhögnek, búkkfakátrány-preparatumot adjunk nekik. Mivel azonban a legtöbb ilyen preparatum bizonytalan összeállítású és nem méregtelen, de még undorító ízű is, „*Sirolin-Roche*”-t használjunk, mely vízben könnyen olvad és mindig egyforma összetételű, nem izgat és kellemes ízzel bír. Gyógyszertárakban kapható.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. *Likör* aroma 1 literhez 30 kr. *Vojtek* és *Weisz*nál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

§ Érdekes felmentés. Nagyváradról jelentik: Érdekes ítéletet hozott ma az esküdtbíró-ság. A vádlott *Palatinus* József volt békéscsaba-lapszerkesztő, akit *Berényi* Ármán dr. békéscsabai ügyvéd ültetett rágalalmazásért és becsületsértésért a vádlottak padjára. *Berényi* Ármán dr. alapítván vádakkal lépett fel Békéscsaba-tisztviselői kara ellen, amiért *Palatinus* heves támadást intézett ellene. Ezért indított rágalalmazási és becsületsértési per: *Berényi* Ármán dr., de miután a mai esküdtszéki tárgyaláson teljesen beigazolódott az újságíró vádjai, az esküdtbíró-ság *Palatinust* felmentette. Az ítélet ellen *Berényi* semmisségi panaszt jelentett be.

§ Tolvaj bádogossegéd. Még 1906. őszén történt, hogy *Reizner* David bádogossegéd és *Kohn* Béla tanonc gazdajuktól *Nagy* Adolf aradi bádogosmestertől huszonhat kg. ólmot és cinkrudat loptak és jó áron eladták aradi ószere-seknek. A károsult bádogos feljelentésére az ügyvédség köröző levelet adott ki a megugrott tolvajok ellen, akik közül azonban csak *Reizner* Davidot sikerült kézrekeríteni, mert tettestársának tartózkodási helye ismeretlen. Az aradi kir. törvényszék a *Bittó* József elnöklele alatt megtartott mai főtárgyaláson *Szakolczay* Lajos kir. ügyész vádbeszede után *Reizner* lopás vétsége miatt egy havi fegyházra ítélte.

§ Izgatásért elítelt román szerkesztő. A Nagyszombatban megjelenő „*Telegraful Romanu*” című lap 1906. december 18 iki számában „Az izgatás” címen egy vezércikk jelent, amely telve van a magyarság elleni gyűlölettel. Akkor történt ugyanis, hogy *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter nagy beszédet mondott a képviselőházban a nemzetiségi izgatásokról s ebben többek között ezeket mondta:

— Szeretni és igazságot tenni a nemzetiségi tömeggel, de kérielhetlen az izgatókkal szemben, — ez az én programom.

A román lap éles bírálat tárgyává tette ezt a kijelentést s azt írta, hogy az *Andrássy*ak szép szavakkal megfosztani akarják a nemzetiségeket nyelvüktől és vallásuktól s hogy e magyarok nem békét akarnak, hanem, hogy a nyajérző nélkül maradjon. A kir. ügyvédség izgatást látott a cikkben s ezért felhívta a szerkesztőt, *Lacatianu* V. Tódor szentszéki hivatalnokot a szerző megnevezésére. A szerkesztő egy görög keleti lelkészét nevezett meg szerzőül, azonban az letagadta a szerzőséget. A fokozatos felelősség elve alapján aztán mégis a szerkesztő került a vádlottak padjára, akit a kolozsvári esküdtbíró-ság nyomtatvány útján elkövetett izgatás miatt 10 havi államfegyházra és 400 korona pénzbüntetésre ítélte. A kir. Kuria ma *Tarnai* János bíró előadása után hozzájárult az esküdtbíró-ság ítéletéhez.

§ Megsemmisített halálos ítélet. A kir. Kuria I. büntető tanácsa ma hozott ítéletet *Ott* Fülöp pancsovai gyilkos ügyében, aki tudvalevőleg borzalmasan nekirontott a kilenc éves *Tomics* Leposzavának, ellene szemérem elleni vétséget követtek el, majd csákánnyal agyonütötte. Az embertelen gyilkos ezután még kirabolta a lakást. Ezekért a cselekményekért az esküdtszék kétél általi halálra ítélte a vádlottat. A legfelsőbb bíróság elfogadva *Weisz* Odön dr. védő érvelését, megsemmisítette az ítéletet s a vádlottat az enyhítő 92 § alapján 15 évi fegyházra ítélte. Enyhítőnek vette a bíróság a vádlott belismerését, szorult anyagi helyzetét és az erkölcsi züllést, amelyben a fegyházviselt ember volt a tett elkövetésekor.

§ A cseléd, mint nagyságos asszony. Furfangos módon lopta meg a szolgálatadót *Lénárt* Mari cselédleány. Hogy cselédkönyvre tegyen szert, felöltözött nagyságos asszonynak, suhogó selyem szoknyát vett magára, a fejére nagy tollas kalapot tett, s így állított be a „cupringer” hez, aki mély hajlongással járult eléje.

— Egy szobalányra van szükségem, — mondá kissé selypitve az ál-nagysága.

— Ime, éppen itt van egy. Bizonyosan meg fog felelni.

— Tud subickolni... azaz, hogy vikszolni?

— Tud.

— Van kedvese?

— Ártatlan, mint a ma született bárány.

— Na jól van, adja ide a könyvét.

A cseléd gyanútlanul átadta a könyvét, mire a nagyságos asszony elment s az átvett cselédkönyvvel másnap ő maga állott be cselédnek. Első dolga volt, hogy meglopta a gazdáját és elillant. Harmadnap már újra kezdte az egész komédiát, amelyet huszszor sikerült ismételnie, amíg végre rajtacsípték. Az ellopott holmikát is megtalálták a kedvesénél, *Hoffmann* Sándor ügyöknél. A budapesti büntető törvényszék *Lénárt* Mari lopásért és okirat-hamisításért 3 évi fegyházra, *Hoffmann* Oszkár organdáságért 1 évi börtönre ítélte. A budapesti kir. ítéletábla ma *Lénárt* Mari büntetését 5 évi fegyházra emelte, ellenben *Hoffmann* Sándor büntetését *Bródy* Ernő dr. védelme után helybenhagyta.

IDEGENEK ARADON.

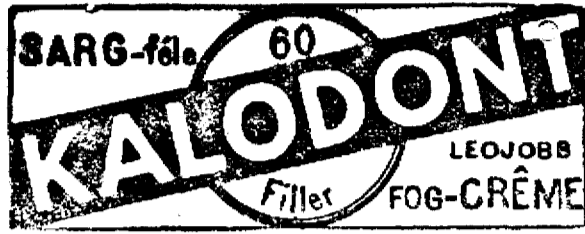
— Február 5. —

Fehér Kereszt-szálloda. *Sabin* Ede gyártulajdonos *Gradiska*. — *Mária* László igazgató és családja *Zenta*. — *Bund* Ernő mérnök *Bécs*. — *Hochberger* Dezső mérnök *Bécs*. — *Elekes* Viktor pénztárnok és neje *Sárospatak*. — *Boros* István magánhivatalnok *Hódmezővásárhely*. — *Fodor* Márton titkár Szepsizentgyörgy. — *Jelinek* Ferdinánd dr. ügyvéd Nagyvárad. — *Ringelsen* József nagykereskedő Budapest. — *Kormos* Adolf vendéglős és neje *Zám*. — *Veiner* Emil kereskedő *Brassó*. — *Jánossy* Zoltán főfelügyelő *Szabadka*. — *Epressi* Odön tisztviselő *Temesvár*. — *Bárány* Tibor állatorvos *Zsombolya*. — *Dittler* Dani gazdatiszt *Pancsova*. — *Almády* Lajos gazdatiszt *Pancsova*. — *Tari* Jenő vasuti felügyelő *Fehértemplom*. — *Nyitrai* Vilmos kereskedő és neje *Nyitra*. — *Borsy* Endre dr. orvos és neje *Szeged*. — *Csillag* Károly lelkész *Zirc*. — *Fehér* István lelkész *Zirc*. — *Sperger* Antal magánzó *Karánsebes*. — *Králiz* Mátyás irodavezető *Lőcse*.

Központi-szálloda. *Farkas* Ottó bankigazgató *Győr*. — *Srefesics* Gyula min. számtanácsos *Budapest*. — *Petracsék* Ferenc min. tanácsos *Budapest*. — *Hevessy* Arthur min. számtanácsos *Budapest*. — *Polatschek* Arthur ügyvéd *Budapest*. — *Mérbl* József műépítész *Temesvár*. — *Strobl* Miksa gazdálkodó *Knéz*. — *Borsó* Mátyás vállalkozó *Gyulafehérvár*. — *Baruch* Dezső kereskedő *Temesvár*. — *Riesenberger* Raimond mérnök *M.-Sziget*. — *Engel* Jenő mérnök *Budapest*. — *Csicsely* Pál földbirtokos *Békéscsaba*. — *Pick* Armin kereskedő és neje *Budapest*. — *Marburg* Beni utazó *Freudenthal*. — *Eigenhan* Armin utazó *Budapest*. — *Grosszman* Lipét utazó *Budapest*. — *Kriastl* József utazó *Budapest*. — *Békes* Adolf utazó *Budapest*. — *Vogel* József utazó *Budapest*. — *Vágó* Jenő utazó *Budapest*. — *Dobiás* István utazó *Budapest*. — *Balogh* Gyula utazó *Budapest*. — *Hoffman* Benedek utazó *Budapest*. — *Eisler* Miksa utazó *Budapest*. — *Hönig* Gyula utazó *Budapest*. — *Land* József utazó *Budapest*. — *Szabling* Ede utazó *Bécs*. — *Pollák* Albert utazó *Bécs*. — *Faludy* Sándor utazó *Budapest*. — *Müller*

Frigyes utazó Budapest. — Mérey Nándor utazó Budapest.

Vass-szálloda. Lányi Ede utazó Budapest. — Lindenbaum Zs. utazó Budapest. — Veres József gazda Bánkut. — Schwartz Simon utazó Budapest. — Sebők I. utazó Budapest. — Fried Herman utazó Budapest. — Gaál Oszkár hivatalnok Szeged. — Hartman Ignác iparos Szegszárd. — Horvát Elek könyvelő Baja. — Donát Béla utazó Budapest. — Hegedüs János postás Szentés. — Valkányi Béla utazó Budapest. — Widdler E. utazó Budapest.

5907

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 5.

Amerika 1¼-el magasabb. Kevés forgalom 30—40 fillérrel magasabb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	12.13—12.14	12.16—12.17
Buza októberre	10.45—10.46	10.53—10.54
Zab áprilisra	8.10—8.11	8.11—8.12
Rozs áprilisra	10.12—10.13	10.23—10.24
Tengeri májusra	6.88—6.89	6.88—6.89

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	651.75
Magyar hitelrészvény	783.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 5. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon feül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon feül sulyban 117—118 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 118—120 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 120—122 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertéslétszám: Február hó 2. napján volt készlet 21,352 darab, február 3. napján felhajtott 162 darab, február 3. napján elszállított 211 darab, február 4. napjára maradt készletben 21,302 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Csendes.

Meglepi a szülőket

5901

a SCOTT-féle Emulsió hatása minden alkalommal, ha azt angolokorban szenvedő gyermeknek adják. A **SCOTT-féle Emulsió**

feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermeket, erősíti a csontokat és elősegíti fejlődésüket. Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkatrészeket tartalmaz s az eredeti SCOTT-féle eljárás okozza, hogy hatásában felülmúlhatatlan és nemcsak fiatal és öreg ember, hanem még a halál küszöbén hitt gyermek is könnyen emészti.

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer véglegesét — a halast — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Nemzeti Színház.

Csütörtök, 1908. évi február hó 6-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

A vetélytárs.

Színmű 4 felvonásban. Irták: H. Kistemaekers és Eugène Delard Fordította: Huszár Imre.

SZEMÉLYEK:

Brizeux	Keszler E.	Ponterooyx	Dolly Lajos.
Jane	K. Kápolnai.	Rafiadoli	Eöry Lajos.
De Mortagnes	Várnai Jenő.	Sormiers	Horti Sándor.
Simone	H. Harmath.	Ligueuil báró	Szendrey M.
De Chamblai	Ujj Kálmán.	Ligneuilné	H. Körössy J.
De Chamblainé	Zalay Margit	Gipszöntő	Fejér Alad ár.

Kedvets este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma csütörtökön, 1908. február hó 6-án

Műsor:

1. Tengeri rablók.
2. Ikrék.
3. A tengerész szerelme.
4. Szerencse az új évben.
5. Tírol.
6. Ekszertolvaj.
7. Matröztréfa.
8. Piroska és a farkas.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

NYILTTER.*

Dr. Baruch Hugó

Szabadság-tér 5—6. szám alatt
ügyvédi irodát
nyitott.

822

Oprea Péter és gyermekei Péter és Róza a maguk, úgy az elhunyt testvérei Vojanszú Vazul, Vojanszú János, unokatestvére Dr. Mezin Valérné, úgy számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében is fájdalommal szívtel jelentik a felejthetetlen jó nő, illetve édes anya, testvér, sógornő, nagynéne, rokon és barátónő

OPREA PÉTERNÉ

szül. Vojanszú Mária,

1908. évi február hó 5-én, reggeli 5 órakor, életének 48 ik s boldog házasságának 24-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogultnak földi maradványai f. hó 6-án, délután 1/3 órakor fognak Bercsényi Miklós-utca 32. számú saját házából a gör. kel. egyház szertartásai szerint tartandó ünnepélyes beszentelés után a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

Arad, 1908. február hó 5-én. 887

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

Id. Gyurkovits András mint édesapja, Ifj. Gyurkovits András, Rezső, József, Mariska férj. Jónás Márkné és Gyurkovits Regina testvérei, Ifj. Gyurkovits Andrásné szül. Albert Eleonóra, Gyurkovits Rezsóné szül. Horváth Terka és Jónás Márk sógor és sógornők, Miklós Anna nagyanyja, Kozák József és neje szül. Miklós, Regina, Miklós Pal és neje szül. Kiss Hermína, Miklós, Agnes, Traiula Károly és neje Nina, Barbus Lajos és neje mint nagybácsik és nagynénik, Kleits Dusan és neje úgy a maguk, valamint az összes rokonok, jóbarátok és ismerősök nevében is mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik a forrón szeretett és felejthetetlen jó fiu, testvérük, sógoruk és rokon

GYURKOVITS JÁNOS,

zenész,

f. hó 5-én reggeli 6 órakor, életének 33-ik évében, rövid szenvedés után történt elhunytát.

A boldogult földi maradványai f. hó 6-án d. u. 3 órakor fognak a gyászházban: Angyal utca 8. sz. alatt a róm. kath. szentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és onnan a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat f. hó 7-én d. e. 9 órakor fog a helybeli főt. Minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatatni.

Béke poraira!

Arad, 1908. február 5-én. 889

889

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

Innocent Viktória mint leánya, Gangl Jánosné, özv. Bartos Gyuláné, özv. Ferlich Gyuláné, Schwoy Vilmos mint testvérei, Innocent Amália mint anyós, Innocent Ferencz mint sógor, a maguk, úgy a többi rokon, ismerős és barátok nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik a felejthetetlen jó édes anya, testvér, sógornő, meny, rokon és barátónő

özv. Innocent Viktorné szül. Schwoy Ludovika,

Metternich herceg ő Fensége számvetője özvegyének,

1908. évi február hó 4-én d. u. fél 3 órakor, életének 58-ik évében, rövid szenvedés után, a Mindenható rendelkezéséhez k pest történt gyászos elhunytát.

A boldogult földi maradványai f. hó 6-án d. e. fél 10 órakor fognak Aulich Lajos-utca 14. sz. házában beszenteltetni és Bajnára szállítva (Esztergom megye) f. hó 7-én d. u. 4 órakor az ottani családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyász-mise áldozat az elhunytok lelki üdvéért f. hó 8-án d. e. 9 órakor fog a Bajnai r. kath. szentegyházában az egek Urának bemutatatni.

Aldott legyen emlékezete!

Aradon, 1908. február 4-én. 888

888

Csutak Károly és fia első temetés-rendező Intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

Sirolin

Kisül az érvényű és a testület, megújult a költészet, vándorok, élők izmód.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan más és orvos által ajánlva.

Mint hogy értékesen mindezt is kiadnak, kérjen mindenképp „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche”

Roche eredeti csomagolást a gyógyszerárakban — Az Országos 4-10-1000.

Névjegyek
Báli meghívók
Esküvői meghívók
Belépti jegyek

nagy választékban és mér-
sékelt árban kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Jutányos árak!

Uj!! **M e g n y i l t** Uj!!
az új drogeria!!

Bátor vagyok a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a nagymélt. m. kir. belügyminiszter ur engedélye folytán

Aradon, Weitzer János-u. 2. szám a. (Fejér Gyulával szemben)

„Vöröskereszt Drogeria“ elnevezés alatt a mai kor igényeinek megfelelő felszereléssel **drogeria** üzletet nyitottam.

Nagy választék: a legdivatosabb angol és francia illatszerek eredeti üvegekben és kimérve.

Mindennemű arc, kéz, haj és körömápolási különlegességek, u. m.: arccremek, arccporok, arcvizek, hajvizek, kölni vizek, szappanok, kézfinomítók, körömpaszták, porok, vizek, emailok és polisoirek, körömkefék, körömrészelők, ollók, szőr-csipeszek és mittesser-nyomok.

Hajkefék, fésűk, hajtűk, hajgöndörítők (onduleur), hajhálók, hajbetétek, hajsütővasak és lámpák.

Hajfestékek, brillaninok, dió kivonatok és olajok, szivacsok és szivacs hálók, mozdókeztűk és mozdóruhák.

Fogporok, fogpaszta, szájpizek, szájpasztillák, (Cachou) és Ch. Léonen-féle francia gyártmányu fogkefék, melyeknek a sörte kihúásával szemben minden egyes darabért, mely a „Vöröskereszt Drogeria“ jelzést viseli szavatosságot vállalok, továbbá mindennemű **háztartási cikkek**, u. m.: Popoff K. C. Testvérek moszkvai cég kiváló minőségű teái, valódi angol és belföldi rumok, rum és likőr eszenciák és compositiok, Kugler csokoládék és bonbonok, Bendsorph-féle cacao eredeti dobozok és kimérve, valódi Bourbon vanília, az összes gyermek tápszerek: Nestle, Kufeke, Th-inhardt, Hygiama; anyáknak: Knor tápióka, zabdara, zabliszt, huskivonatok stb. stb.

Sóbszeszkek és fluidok, mosóporok, szappanok és kékitő paszták, fém- és ruhatisztító szerek, cipőtisztító ruhák és paszták, parket fényesítő paszták és viaszok dobozokban és kimérve.

Gummi áruk, fecskendők, permetezők, fürdő és láz hőmérők, kötőzerek, vegyszerek, gazdasági cikkek stb. stb.

Amidőn dusan felszerelt raktáramra a n. é. közönség szives figyelmét felhívni bátorkodom, maradok

kitünő tisztelettel

a „Vöröskereszt Drogeria“ tulajdonosa
Hánzu Nestor.

Minden e szakmába vágó cikkek állandóan raktáron tartatnak!

APRÓ HIRDETÉSEK.

A Kinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinszellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

AKI

eladni kíván

AKI

bérbeadni kíván

bírtokot,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiz-
sabbban ér csélt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatot használja.

4 középszályt végzett

jó megjelenésű fiu, tanulóul fize-
téssel felvétetik, a „Vörös Kereszt”
drogueriaiban Weitzer János-utca
2. (Fehér Gyula üzletével szem-
ben.) 875

Üzlethelyiség

kiadó február 1-től Deák Ferenc-
utca 39. szám alatt. Értekezhetni
a háiban vagy Angele Mátyás üz-
letében Szabadság-tér 16. sz. 704

Fábián-utca 9. szám alatt

2 egymásba nyíló csinosan buto-
rozott szobából álló emeleti lakás
kiadó március 1-től. — Bővebbet
ugyanott a háztulajdonosnál. 859

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható
árban árusítok ki. **Kerpel Izso**
könyv-, zenemű- és papírkereske-
dése, Arad. 212

4 polgárit végzett

jó írási fiatal ember kerestetik
helybeli nagy részvénytársasághoz.
Ajánlatok „Gyakornok” jellegére a
kiadóba kéretnek.

Kerestetik

a belváros közelében egy
féregmentes 3 szoba für-
dő szoba s minden mel-
lékhelyiségből álló lakás
május elsejére. Aján-
latok ármegjelöléssel F.
jellegére küldendők a
kiadóhivatalba.

Az Aradi Ipar és Népbank

február hó 3-ikán tartott közgyü-
lésén 1 esernyő tévedésből kicse-
réltetett. Kéretik az illető, hogy
azt a bankhoz visszaküldeni szí-
veskedjék, ahol az övét is vissza
veheti. 892

József főherceg-ut 7. sz. alatt

egy 8 szobából és mellékhelyisé-
gekből álló utcai lakás kiadó. 872

Jó karban

levő irászatok megvételre keres-
tetnek. Cim a kiadóban.

Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős
papirból egész vászon kötésben bőr
sarokkal 500 oldal tartalommal
24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia.
Könyv és papírkereskedés. 201

Egy fiatal házaspár

magános urnál vagy urnónél ál-
lást keres. A férfi szoba- és asz-
tali inas. A nő jó főzőnő. Cim a
kiadóban. 883

Erzsébet kör-ut 22. számú

háiban egy 6 szobás földszinti la-
kás megfelelő mellékhelyiségekkel
folyó évi május 1-re kiadó. Bőveb-
bet ugyanott. 882

Kiadó egy három szobás

földszintes lakás május 1-től Kő-
zép-utca 14. szám alatt. Bővebbet
ugyanott. 886

Nyugdíjazott vasuti hivatalnok

ajánlkozik irodai munkára. Cim a
kiadóhivatalban. 891

Szüntelenül édesemre gondolok,

nagyon szeretném viszontláthatni.
J. R. 890

10073—1907. tkvi sz.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint
telekkönyvi hatóság közhírré teszi,
hogy Dr. Veres Ármn ügyvéd, mint
bíróilag kirendelt ügygondnok bu-
dapesti lakos mint jelentkező és
első magyar gazdasági gépgyár
r.-t. budapesti cég mint ezuttal
csatlakozónak kimondott végrehaj-
tatónak Csáki János aradi lakos
végrehajtást szenvedett elleni 43
kor. 90 fill., per és 23 kor. 90 fill.
végrehajtás kérésű költségek és
2952 korona 56 fillér tőkeköve-
tés és járulékaik iránti végrehajtási
ügyében az aradi kir. törvényszék
területén lévő, Arad-pernyáva kül-
városában fekvő, az aradi 2342. sz.
telekjkvben A. † I. sor, 286.2 hrsz.
alatti Kasza-utcai 27. sz. ház. udvar
és kertre az árverést 3713 koroná-
ban ezennel megállapított kikiáltási
árban elrendelte és hogy a fennebb
megjelölt ingatlan az 1908. évi már-
cius hó 13-dik napján délután 3
órákor az aradi igazságügyi palota
földszint jobbra levő 48 számú
helyiségében megtartandó nyilván-
os árverésen a megállapított ki-
kiáltási áron alól is eladati fog.

Árverezni szándékozik tartoznak
az ingatlan becsárának 10⁰/₁₀₀-át,
vagyis 3713 kor. 30 fill. készpénzben
vagy az 1881-ik évi LX. t.-c.
42. §-ában jelzett árfolyammal szá-
mitott s az 1881. november hó
1-én 3333. szám alatt kelt igaz-
ságügyministeri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapirban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy
az 1881. LX. t.-c. 170. §-a érte-
lmében a bánatpénznek a bíróság-
nál előleges elhelyezéséről kiállít-
ott szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint
telekkönyvi hatóság.

Arad, 1907. évi október hó 24 ik
napján.

Aknay,

kir. tiszeli bír.

5851

755—1907. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az
1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a érte-
lmében ezennel közhírré teszi, hogy
a kisjenői kir. járásbíróságnak 1899.
évi sp. 580/2 számú végzése kö-
vetkeztében Veliciu Mihály ügyvéd
által képviselt Guj Péter javára,
Guj Tódor ellen 272 kor. s jár.
erejéig 1907. évi november hó
24-én foganatosított kielégítési vég-
rehajtás utján le- és felülfoglalt
és 2560 koronára becsült követ-
kező ingóságok, u. m.: lovak, kocsik,
sertések, borjúk, stb. nyilvános
árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir.
járásbíróság 1907. évi V. 494. számú
végzése folytán 144 korona hátr.
tőkekövetelés és eddig összesen
84 kor. 17 fillérben bíróilag már
megállapított költségek erejéig
Miskén leendő megtartására 1908.
évi február hó 19-ik napjának
délutáni 10 órája határidőül ki-
tűztetik és ahhoz a venni szán-
dekozők ezennel oly megjegy-
zéssel hivatnak meg, hogy az
érintett ingóságok az 1881. évi
LX. t.-c. 107. és 108. §-ai érte-
lmében készpénzfizetés mellett, a leg-
többet ígérőnek, szükség esetén
becsáron alul is el fognak adatni.
Amennyiben az elárverezendő
ingóságokat mások is le és felül-
foglaltatták és azokra kielégítési
jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. ér-
telmében ezek javára is elrendel-
tetik.

Kelt Kisjenőn, 1908. évi január
hó 31. napján.

Balassa,

kir. bir. végrehajtó.

884

705—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az
1881. évi LX. t.-c. 102. §-a érte-
lmében ezennel közhírré teszi, hogy
a kisjenői kir. járásbíróságnak 1899
évi sp. 556/3. számú végzése kö-
vetkeztében, Veliciu Mihály ügy-
véd által képviselt Guj Péter ja-
vára Guj Tódor, (Dore) ellen 200
kor. s jár. erejéig 1899. évi aug.
hó 25-én foganatosított kielégítési
végrehajtás utján le- és felülfog-
lalt és 860 koronára becsült kö-
vetkező ingóságok, u. m.: buza,
sertések, széna nyilvános árverés-
sen eladtnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir.
járásbíróság 1907. évi V. 472/1.
számú végzése folytán 24 kor. hat
fill. tőkekövetelés, ennek 1908. évi
évi január hó 8. napjától járó 5⁰/₁₀₀
kamatai erejéig, Miskén leendő
megtartására 1908. évi február hó
15-ik napjának délutáni 10 órája ha-
táridőül kitűztetik és ahhoz a
venni szándékozők ezennel oly
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy
az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai ér-
telmében készpénzfizetés mellett, a
legtöbbet ígérőnek, szükség esetén
becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő
ingóságokat mások is le és felül-
foglaltatták és azokra kielégítési
jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. érte-
lmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1908. évi janu-
ár hó 31. napján.

Balassa,

kir. bir. végrehajtó.

885

Steckenpferd-

Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa Dresden és Teschen a/E.,
volt és marad a naponkint beérkező elismerő
levelek szerint a leghatasosabb gyógyszer
pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán
tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80
fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriak-
ban. Utazás-kereskedésekben és borbélyüzle-
tekben. 591

PEKINGTŐL-PÁRISIG
AUTOMOBILON

Borghese herceg útja Ázsián és Európán keresztül

Irta BARZIN LUIGI, fordította GARÁDY VIKTOR

Száztizzenhét eredeti fényképpel ötel után kés.ült képpel, t zenkét képmelléklettel és egy térképpel
Ára fűzve 12 korona. Diszkötésben 16 korona.

Borghese herceg és Barzini Luigi egy több mint tizenöt ezer kilométeres utat
tettek meg Pekingtől Párisig automobilon, amely a sport történetében eddig
páratlanul áll. A tömérdek képpel illusztrált, eleven hangú könyv, amelyet
Barzini erről a vállalkozásról írt, nemcsak az autóbilspört barátainak, de
a nagyközönségnek is élvezetes olvasmányt nyújt. Az autóbilnak eddig nem
ismert használhatóságát bizonyítja be s új perspektívát nyit jövődö korok
közlekedési képéről. A tudomány, kereskedelem, a katonai körök szempontjából
is végtelen tanulságos ez a könyv, amely mint irodalmi munka is előkelő
szinvonatu. — Érdekesítő, kalandos útleírás, melynek hőse az autóbil.

Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrassy-út 10. sz.